

Barnets relationella stormöte

ALLMÄNNA
ARVSFONDEN

En samtalsmodell för
att stärka barns röster,
relationer och rättigheter.

BARNRÄTTSBYRÅN.

**”Ingen har tagit mig på allvar
tidigare, detta (stormötet)
var helt annorlunda”**

Barn som deltagit i ett stormöte

Utgivare: Barnrättsbyrån
Grafisk form: PPP
Tryckeri: Åtta45
År: 2026
barnrattsbyran.se

Innehållsförteckning

Förord	6		
1. Inledning	11		
2. Barnets relationella stormöte – varför behövs det?	13		
2.1 Barn kämpar ensamma	14		
2.2 En idé om en ny samtalsmodell formas	18		
2.3 Barnombud Azalea Safaei om det rättsliga perspektivet	20		
3. Det oberoende barnombudet – barnets samarbetspartner	25		
4. Barnets relationella stormöte – så här har vi gjort!	29		
4.1 Tillvägagångssätt	30		
4.2 Carina Håkansson om handledning och utveckling	35		
4.3 Utmaningar och lärdomar	42		
4.4 Barnombud Malin Ramberg om utvecklingsarbetet	44		
4.5 Samforskning	48		
5. Barnets relationella stormöte – så här går det till!	55		
5.1 Noggranna förberedelser	58		
5.2 Det relationella stormötet och dess sju principer	64		
5.3 Efterarbete	79		
5.4 Susanne Augner, socialsekreterare barn och ungdom, Stockholms stad	80		
5.5 Barnombud Jenny Emilsson Hedman om relationella stormöten	82		
6. Barnets relationella stormöte – hur det är till hjälp!	87		
6.1 Barn och inbjudna deltagares röster om relationella stormöten	88		
6.2 Anna-Karin Ramstedt, kurator på barn- och ungdomspsykiatri, Uppsala	92		
7. Slutord	94		
8. Referenser	97		

Förord

”När barn får känna att de blir sedda – då händer något”

Alltför många placerade barn möter stora brister i samhällsvården. Ett centralt problem är att barns röster ofta hamnar i skymundan när vuxna fattar avgörande beslut. Barnens möjligheter att påverka sina egna liv blir begränsade – trots att lagstiftning slår fast deras rätt att komma till tals. Denna klyfta mellan teori och praktik får stora konsekvenser: för barns psykiska hälsa, för deras utveckling och för deras tillit till både vuxen världen och till våra samhällssystem.

Tidigt i mitt yrkesliv kom jag i kontakt med nätverksmöten. Jag minns hur förvånad jag blev över den kraft som väcktes när människor samlades kring barn och familjer. Människor tenderade att komma då de bjöds in och oanade krafter dök upp i form av människor som engagerade sig. Jag såg att relationer och sammanhang faktiskt kunde göra skillnad – och det var en erfarenhet som stannade kvar hos mig.

Nu, efter tio år på Barnrättsbyrån, slutar jag aldrig att förvånas över hur illa barn kan fara i mötet med våra samhällssystem. Jag ser om och om igen att det nästan förutsätts att barnet har en förälder som kan lotsa det genom alla kontakter. Men för de barn som står utan en sådan vuxen kan situationen bli oerhört ensam. Deras röster blir små – ibland till och med ohörda. Det är något som jag och mina kollegor ofta pratar om. Vi delar uppfattningen att barns delaktighet inte är någon detalj eller ett fint ord på papper. Det är själva nyckeln. När barn får känna att deras röst räknas, när de blir sedda och tagna på allvar, då händer något. Tillit byggs, engagemang väcks och nya vägar öppnas.

Det är därför vi har genomfört det här projektet, att utveckla en ny typ av nätverksmöte där barnet sätter agendan. Projektet är sprunget ur

vår gemensamma frustration över hur det ser ut – men också ur vår tro på att det går att förändra. Nu snart tre år senare har vi en färdig modell som är utformad tillsammans med berörda barn. Jag står fast i min övertygelse om att nätverksmöten engagerar och möjliggör oanade resurser. Jag har fått fördjupad förståelse om berättelsens kraft och om hur vi människor längtar efter att förstå och bli förstådda av andra. Framför allt har det blivit tydligt att barn behöver relationer, sammanhang och verklig delaktighet.

Jag hoppas att du som läser inte bara tar del av det vi utvecklat tillsammans med berörda barn, utan också låter dig inspireras och att det väcker en känsla av ansvar och engagemang.

Emma Wennerström,
Verksamhetschef Barnrättsbyrån

Tack!

Att utveckla den här modellen hade inte varit möjligt utan berörda barn och ungdomar. De har modigt och klokt sett poängen med att bjuda in personer som är viktiga för dem när livet varit svårt. De har resonerat, vänt och vridit på hur ett stormöte på bästa sätt kan vara till hjälp för dem. De har deltagit på stormötena och berättat om det som varit svårt eller obegripligt och de har deltagit i efterföljande dialog med de som bjudits in. De har inte gett upp hoppet om att deras röst är värd att lyssnas till. Utan barn – inget relationellt stormöte!

Tack också till alla vuxna som kommit när barn har bjudit in. Alla föräldrar, syskon, familjehem, personal på boenden, socialsekreterare, psykologer, kuratorer och många fler. Ni är många som befolkat våra stormöten och varit till hjälp för berörda barn.

Ett särskilt tack går även till de oberoende barnombuden på Barnrättsbyrån. Tack för ert engagemang, mod och ert ovillkorade barnperspektiv. Tack för er klokskap och att ni delat med er av era framgångar och motgångar. Det har varit en ynnest att få göra detta med er.

Carina Håkansson har varit ovärderlig som genom handledning och fortbildning bidragit med kunskap, kontinuitet, kreativitet och engagemang. Hon har gjort oss både klokare och modigare och hjälpt oss få fatt i våra egna ställningstaganden.

Vi har haft en kompetent referensgrupp kopplad till projektet som gett av sin tid och kunskap. Tack Thomas Jonsland, Socialstyrelsen, Cecilia Sjölander och sedan Emma Fagerstrand, Allmänna Barnhuset, Linn Englund, Maskrosbarn, Catrine Ahlman, Stockholm stad, Anna Sabelström, Knas Hemma och Lina Lundström Barnombudsmannen Stockholm stad.

Matilda Hellstadius Rangborg har varit redaktör för denna rapport. Utan hennes skarpa blick, nyfikna frågor och tålamod hade det inte blivit någon rapport.

Sist men inte minst, stort tack till Allmänna Arvsfonden som trodde på vår idé, finansierade projektet och följde arbetet med intresse.

1.

Inledning

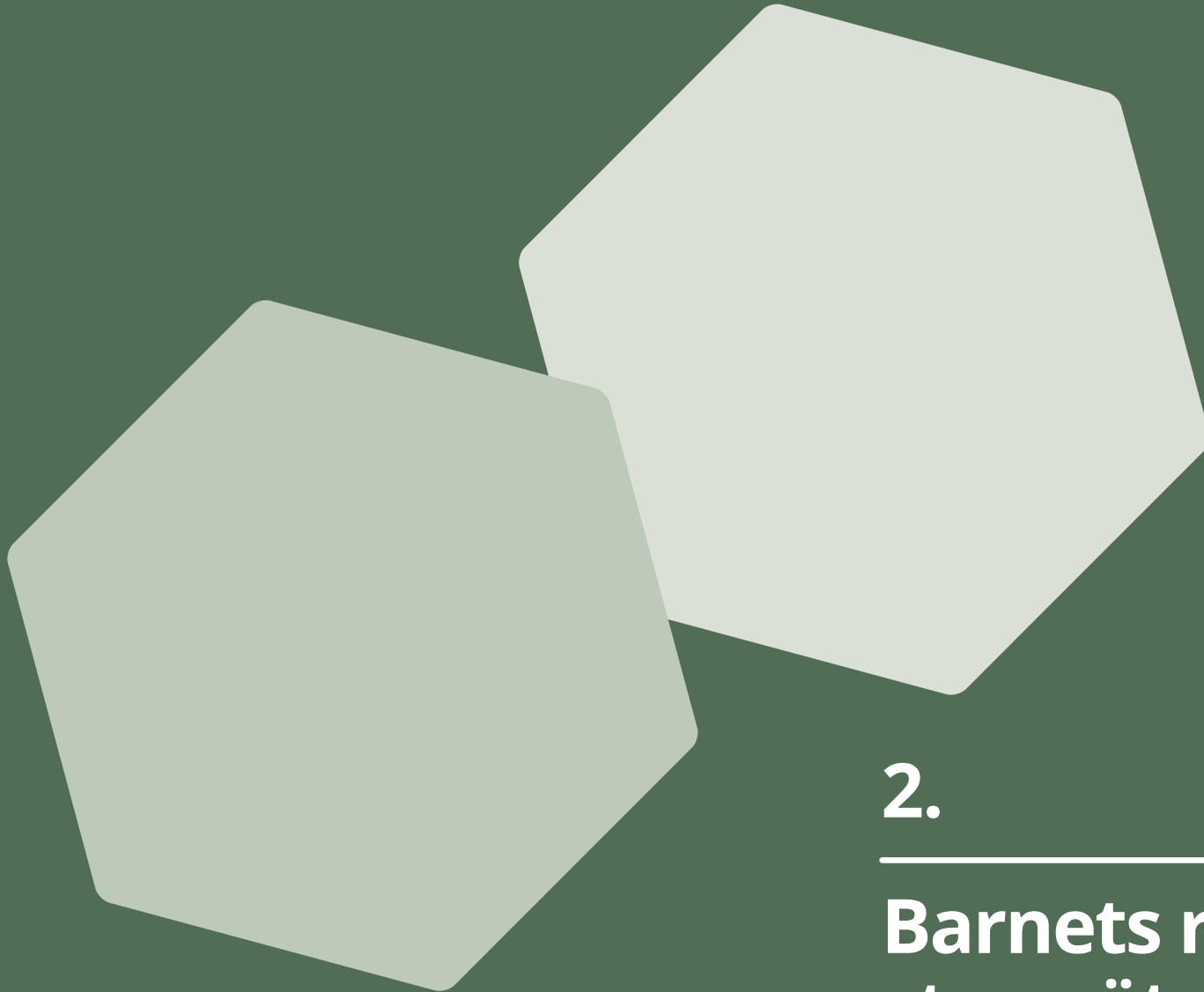

Barnrättsbyrån har under åren 2023–2025, med finansiering från Allmänna Arvsfonden, utvecklat modellen *Barnets relationella stormöte*. Syftet med modellen är att stärka placerade barns röster, relationer och rättigheter.

Den här rapporten illustrerar några av de bekymmer som placerade barn möter, och är en beskrivning av Barnets relationella stormöte och hur utvecklandet av modellen har gått till. Arbetet har skett i nära samarbete med berörda barn och unga, genom handledning och fortbildning av personal på Barnrättsbyrån och genom samforskning där barns erfarenheter och perspektiv påverkat utvecklingen av modellen.

I rapporten synliggörs barn och ungas erfarenheter av modellen samt de lärdomar som vuxit fram under utvecklingsprocessen. Tydligt är att barns delaktighet förutsätter relation. Modellen visar på att barns rättigheter i praktiken behöver få ta plats i sammanhang där relationer formas, utmanas och kan stärkas.

Barnets relationella stormöte är inte en specifik metod eller en standardiserad manual. I stället utgår modellen från varje barns unika situation och strävan efter att få det bättre tillsammans med människor som är betydelsefulla i deras liv. Genom sju vägledande principer skapas ett ramverk som betonar närvaro, lyssnande och gensvar, men där flexibilitet och anpassning efter barnets behov står i centrum.

2.

**Barnets relationella
stormöte – varför
behövs det?**

2.1

Barn kämpar ensam

Över 20 000 barn och unga placeras utanför det egna hemmet i Sverige varje år. För ett barn och dess ursprungliga familj är det ofta en överväldigande händelse som är starkt känslomässigt uppslitande. En placering kan vara livsnödvändig för ett barn. Den kan vara ett skydd från bristande omsorg, våld och övergrepp eller att barnet skadar sig själv eller andra.

Samtidigt har brister i vården av placerade barn och unga uppmärksammats länge och av olika instanser. Flera statliga utredningar¹ konstaterar att barn och unga saknar nödvändig information och inte görs delaktiga i processer, bedömningar och beslut som rör dem, trots att lagen är tydlig att så ska ske. Barn har även svårt att klaga och göra sin röst hörd när missförhållanden i vården inträffar.

Majoriteten av de barn som placeras utanför hemmet omplaceras. Hela 60 procent av de barn och unga som varit placerade under lång tid under uppväxten har haft tre eller fler olika placeringar. Omkring 7–8 procent av dessa har haft tio eller fler placeringar. Vissa barn har haft uppemot 30 olika placeringar under uppväxten. Varje flytt innebär byte av

¹ Förbättrade möjligheter för barn att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen. (SOU 2023:40) För barn och unga i samhällsvård. (SOU 2023:66)

hemmiljö, skola och uppbrott från sociala nätverk och viktiga relationer. Det finns även ett tydligt samband mellan antalet placeringstillfällen och skolresultat. Ju fler placeringstillfällen desto sämre skolresultat.² En studie från 2023 visar även att ett tvångsomhändertagande medför betydligt högre risk för att dö i ung ålder.³

Barnrättsbyrån grundades 2014 som en reaktion på barns begränsade möjligheter att utkräva sina rättigheter. Organisationen bedriver verksamhet med oberoende barnombud som arbetar på uppdrag av enskilda barn och unga. Barnombuden erbjuder socialt och juridiskt stöd och praktisk hjälp i alla frågor som rör barns rättigheter. Det oberoende barnombudets övergripande uppgift är att lyssna på barn och stötta dem i att uttrycka sina åsikter, tankar och känslor och därmed stärka deras möjlighet att kunna påverka beslut som rör dem. Barnen som vänder sig till Barnrättsbyrån befinner sig i svåra situationer och saknar ofta tillräckligt stöd av föräldrar eller andra vuxna.

Barnrättsbyrån har sedan start arbetat på över 1 000 barns uppdrag. Många har farit illa i de system som är satta att hjälpa dem och majoriteten är placerade inom samhällsvården. Uppdragen från barnen har handlat om vitt skilda frågor utifrån deras unika situation men gemensamt är att något blivit svårt i kontakt med våra samhällssystem och som haft en stor inverkan på deras liv. Barnen har själva försökt göra sin röst hörd för att få till en förändring, men inte lyckats. De har kämpat ensam och upplevt att de inte har någon möjlighet att påverka sitt liv.

² Instabilitet bland barn och unga placerade i heldygnsvård enligt SoL och LVU. Socialstyrelsen, 2023.

³ Helénsdotter, R. (2024). Överleva barndomen: effekter av att tvångsomhändertar barn.

De placerade barn som Barnrättsbyrån arbetat på uppdrag av har beskrivit vitt skilda bekymmer. Det finns dock några gemensamma teman som följer som en röd tråd genom barnens beskrivningar av sin situation och vad de ber om hjälp med:

→ Byråkratiska labrynter och ett otillgängligt språk

Det är svårt för barn att navigera i kontakt med myndigheter. Organisatoriska stuprör och snårig lagstiftning skapar förvirring. Det är vanligt med ett byråkratiskt språk som är svårt för barn att förstå och respondera till.

→ Brister i delaktighet

Processer, bedömningar och beslut fattas över barns huvud. De får inte tillräcklig information och får inte vara med och påverka sitt liv.

→ Hastiga ingripanden

Det görs hastiga ingripanden i barns liv utan att de förstår varför. Exempelvis hastiga omplaceringar från familjehem som barnet knutit starka band till.

→ Låg tillit till myndighetspersoner

Barn har låg tillit till vuxna som de är beroende av. Byten av socialsekreterare, vuxna som inte tar ansvar för egna brister eller känslan av att man är en siffra i systemet är vanligt.

→ Barnet blir problembärare

Barn blir bärare av problem som de självständigt förväntas lösa trots att problem uppstått i ett sammanhang.

→ Barns viktiga relationer värnas inte

Syskon som placeras i olika hem, familjeband som tunnans ut, familjehem som avslutas abrupt, vänner som förlorats under placering och uppbrott från skola och andra sociala sammanhang.

Konsekvenserna för berörda barn är stora. Det medför ett stort emotionellt lidande och skadar barns mående och utveckling, här och nu och på sikt. Det gör även något med barns tillit till vuxna och till samhällssystemen i stort.

2.2

En idé om en ny samtalsmodell formas

När barn hör av sig till Barnrättsbyrån handlar det ofta om relationella bekymmer. Bekymmer som går att översätta till en längtan efter goda och nära relationer till människor som är betydelsefulla och en tillitsfull kontakt med dem som har makt i deras liv. Detta är allmängiltigt för oss människor, de flesta av oss kan känna igen oss i den strävan. Under 2022 uppmärksammade vi på Barnrättsbyrån alltmer att det sällan erbjuds nätverksmöten som är anpassade för barn. I vårt uppdragsarbete tillsammans med placerade barn medverkade vi på flera SIP, Samordnad Individuell Plan, som kommunen eller psykiatri kallat till gällande ett barn. När möten ordnades noterade vi att barnen sällan ville medverka och att möten hölls utan att berörda barn var närvarande. Mötena handlade om vem som skulle ansvara för vad och inte sällan försökte berörda myndigheter skjuta över ansvar på varandra. Ett exempel på det var när en kollega kallades till SIP-möte i egenskap av barnombud. Socialtjänsten som bjöd in rubricerade mötet: Hur kan ungdomen bli mer självförsörjande? Det ungdomen själv hade uttryckt var en önskan om mer stöd för att klara vardagen. Här blev det tydligt att socialtjänsten hade en annan agenda än ungdomen, och det var den som fick utgöra själva utgångspunkten för mötet. Med få undantag engagerar SIP-möten alltför sällan vare sig barn eller dennes familj, som ovanstående exempel belyser.

En ny idé började ta form. Skulle Barnrättsbyrån kunna erbjuda barn ett nätverksmöte utifrån deras villkor? Ett möte där barnet bjuder in sina viktiga personer från det privata och professionella nätverket med fokus på att stärka sina relationer, röster och rättigheter.

Enligt Barnrättsbyråns ideologi och barnsyn ska barn inte bli ensamma bärare av problem. Problem uppstår mellan människor och behöver därmed förstås och lösas i de sammanhang där de uppstår. Dessa tankar är inspirerade av systemteorin som har sin utgångspunkt i den familjeterapeutiska och relationella psykoterapin. Alla barn lever i ett nätverk av relationer. För placerade barn är det ett komplext nätverk av relationer till föräldrar, släkt och vänner men också till professionella inom olika myndigheter med makt och bestämmanderätt i barnens liv. Barn är beroende av vuxna; juridiskt, praktiskt, ekonomiskt och framför allt utvecklingsmässigt. Att hjälpa barn i svåra och komplexa situationer behöver därmed inbegripa de människor som barnet är beroende av.

När idén om en ny typ av nätverksmöte började gro på Barnrättsbyrån var det utifrån dessa tankar som modellen tog form. Barnets relationella stormöte har skapats utifrån grundantagandena att vuxna är betydelsefulla för barn, att problem behöver lösas i de sammanhang där de uppstår, och att barn ska ha en självklar plats i frågor som rör deras liv.

I ansökan till Allmänna Arvsfonden 2022 efterfrågade Barnrättsbyrån medel för att förverkliga Barnets relationella stormöte. Projektet beviljades medel för åren 2023 till 2025 och arbetet satte fart.

2.3

Barnombud Azalea Safaei om det rättsliga perspektivet

Du arbetar som jurist och oberoende barnombud på Barnrättsbyrån. Vill du berätta lite om vem du är?

– Jag har tidigare arbetat på allmän förvaltningsdomstol och med mänskliga rättigheter. Min passion har dock alltid varit barnrätten. I min nuvarande roll på Barnrättsbyrån får jag befinna mig i det direkta mötet med barn och unga och omvandla det till juridik i form av skrivelser, utredningar eller strategisk processföring.

Hur väl får barn sina rättigheter tillgodosedda i Sverige idag?

– Generellt sett har barn det bra i Sverige, jämfört med barn i många andra länder. Trots våra till synes robusta samhällssystem finns det barn som inte får sina rättigheter tillgodosedda. Det gäller särskilt barn och unga som inte har tillräckligt

stöd från vuxna. Det finns också hinder för barn i att utkräva sina rättigheter i praktiken, exempelvis begränsad tillgång till ett offentligt biträde. Just nu pågår det dessutom en repressionsvåg som inskränker barns rättigheter alltmer, som jag tror påverkar barns tillit till samhällssystemet negativt.

Barnkonventionen är lag sedan år 2020. Vad har det gjort för skillnad för barn i Sverige?

– Att barnkonventionen är lag i Sverige innebär att rättigheterna som stadgas i konventionen är direkt utkrävbara, och att domstolar kan tillämpa barnkonventionen likt annan lagstiftning. Vi kan se att det haft betydelse på övergripande nivå men att det fortfarande finns stora utmaningar i hur enskilda barn ska kunna tillgodogöra sig dessa rättigheter.

”Ett nätverksmöte på barnets villkor är lättillgängligt, anpassningsbart och kan beröra alla rättighetsfrågor. Jag skulle vilja kalla det ett alternativt forum för upprättelse”

Azalea Safaei

*Oberoende barnombud,
Barnrättsbyrån*

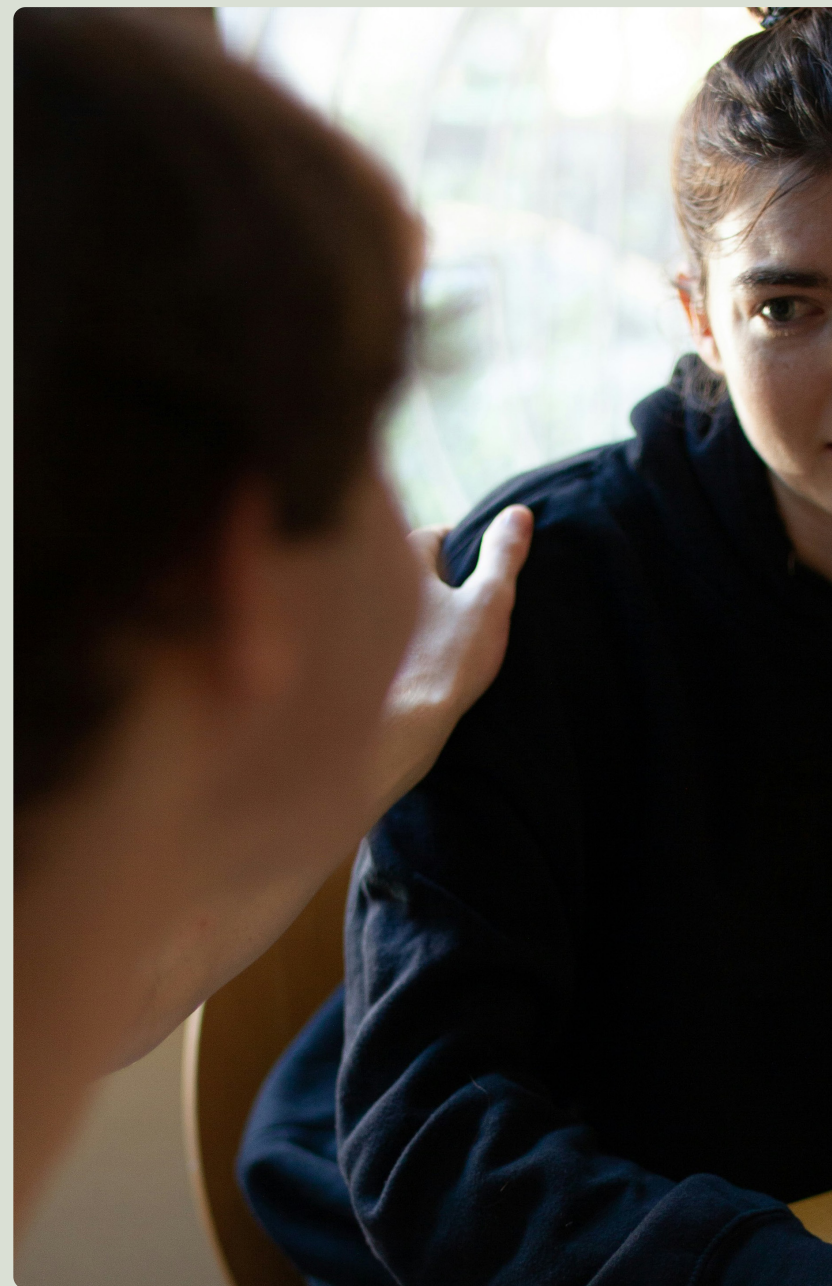
– Som oberoende barnombud ser jag att barns rätt att bli hörd, och få sin åsikt beaktad, sällan tillgodoses i praktiken. När barns rätt att bli hörd och få sin åsikt beaktad inte respekteras av vuxna professionella, kan vi inte riktigt säga att barns rätt till delaktighet får en verklig effekt i praktiken. Det kan innebära allvarliga rättighetskränkningar som får stora konsekvenser i barns liv. Det finns många verktyg för att få bukt med detta; barnsynen är en viktig pusselbit, socialarbetares arbetsvillkor en annan. Ur ett juridiskt perspektiv tror jag att rättigheter måste vara utkrävbara, så ser det inte ut idag.

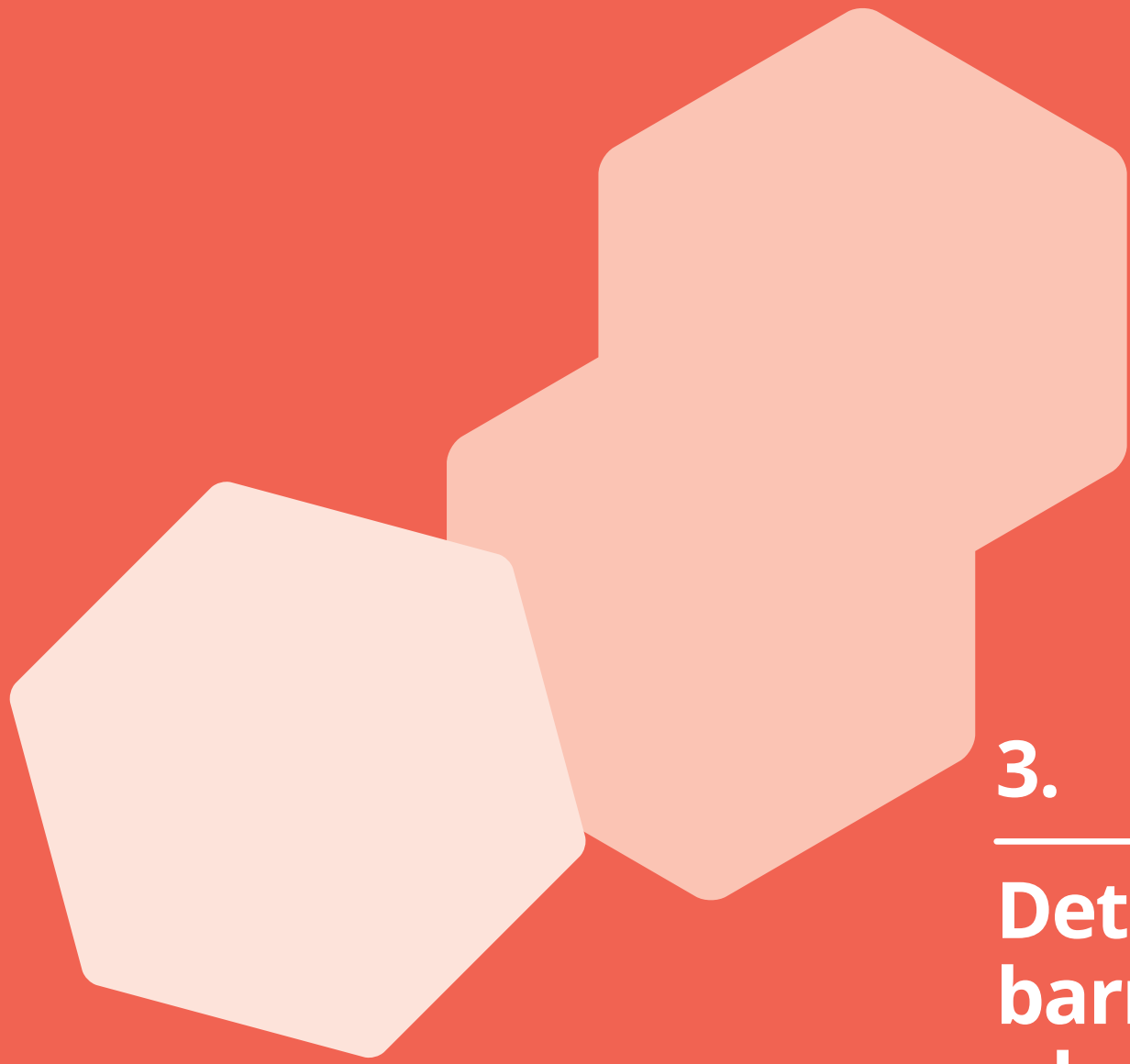
Du har arbetat som barnombud på Barnrättsbyrån i snart ett år. Är det något som förvånat dig under den här tiden?

– Det är fantastiskt givande och roligt att jobba tillsammans med och vid sidan om barn och unga. Tillgängliga juridiska processer fyller en viktig demokratisk funktion – men för att skapa faktiskt förändring i det enskilda fallet är juridiska processer inte alltid det mest verkningsfulla. Möten mellan viktiga personer i barnets liv och barnet självt är ofta ett mer effektivt verktyg för att stärka barns rättigheter i praktiken.

Hur ser du att ett nätverksmöte där barnet bjuder in sina viktiga personer kan vara en hjälp i att stärka barns rättigheter?

– Det behövs forum som är anpassade utefter det individuella barnet och dess önskemål för att tillgodose barnets rätt till delaktighet. Ett nätverksmöte på barnets villkor är lättillgängligt, anpassningsbart och kan beröra alla rättighetsfrågor. Jag skulle vilja kalla det ett alternativt forum för upprättelse. Med upprättelse menar jag en form av emotionell upprättelse där maktstrukturer jämnas ut genom att barn ges möjlighet att bli lyssnad på och kunna påverka sitt liv, samt få sin egen sanning berättad.

3.

**Det oberoende
barnombudet
– barnets
samarbetspartner**

Barnets relationella stormöte har utvecklats på Barnrättsbyrån av oberoende barnombud i samverkan med berörda barn. För att förstå i vilken kontext Barnets relationella stormöte arbetats fram är det nödvändigt att beskriva det oberoende barnombudets roll.

Rollen oberoende barnombud

När barn ber Barnrättsbyrån om hjälp får de kontakt med barnombud. Barnombuden ingår i ett tvärprofessionellt team av socionomer, jurister och beteendevetare, alla med gedigen erfarenhet av att ha arbetat med barn. Barnombudets uppgift är att lyssna på barn och stötta dem att uttrycka sina åsikter, tankar och känslor. De stärker barnets möjlighet att påverka bedömningar och beslut som rör barnets liv. Barnombudet fattar inga beslut om barnet, gör inga bedömningar om barnet och har heller inte mer makt än barnet i relation till samhällssystemet. Barnombudet positionerar sig i stället bredvid barnet och tillsammans blickar de ut för att undersöka vilka hinder som samhället har skapat för barnet. Barnombudet ska inte vara konflikt drivande utan tvärtom tjäna som en brygga mellan barn, vuxna och myndigheter i syfte att barnet ska få rätt hjälp. Barnet är uppdragsgivare och barnombudets främsta samarbetspartner.

En förutsättning för att barnombudet ska få ett uppdrag från ett barn är att det skapas en relation, och att barn och unga känner tillit och förtroende till barnombuden. Många av de barn vi möter bär med sig svåra erfarenheter av kontakter med myndigheter och vuxenvärlden i stort. Barnombuden har därför ett särskilt stort ansvar att bekräfta och möta upp barnens erfarenheter, och på det viset bygga upp tilliten till vuxenvärlden och vara en brygga till de samhällssystem som är satta att hjälpa dem.

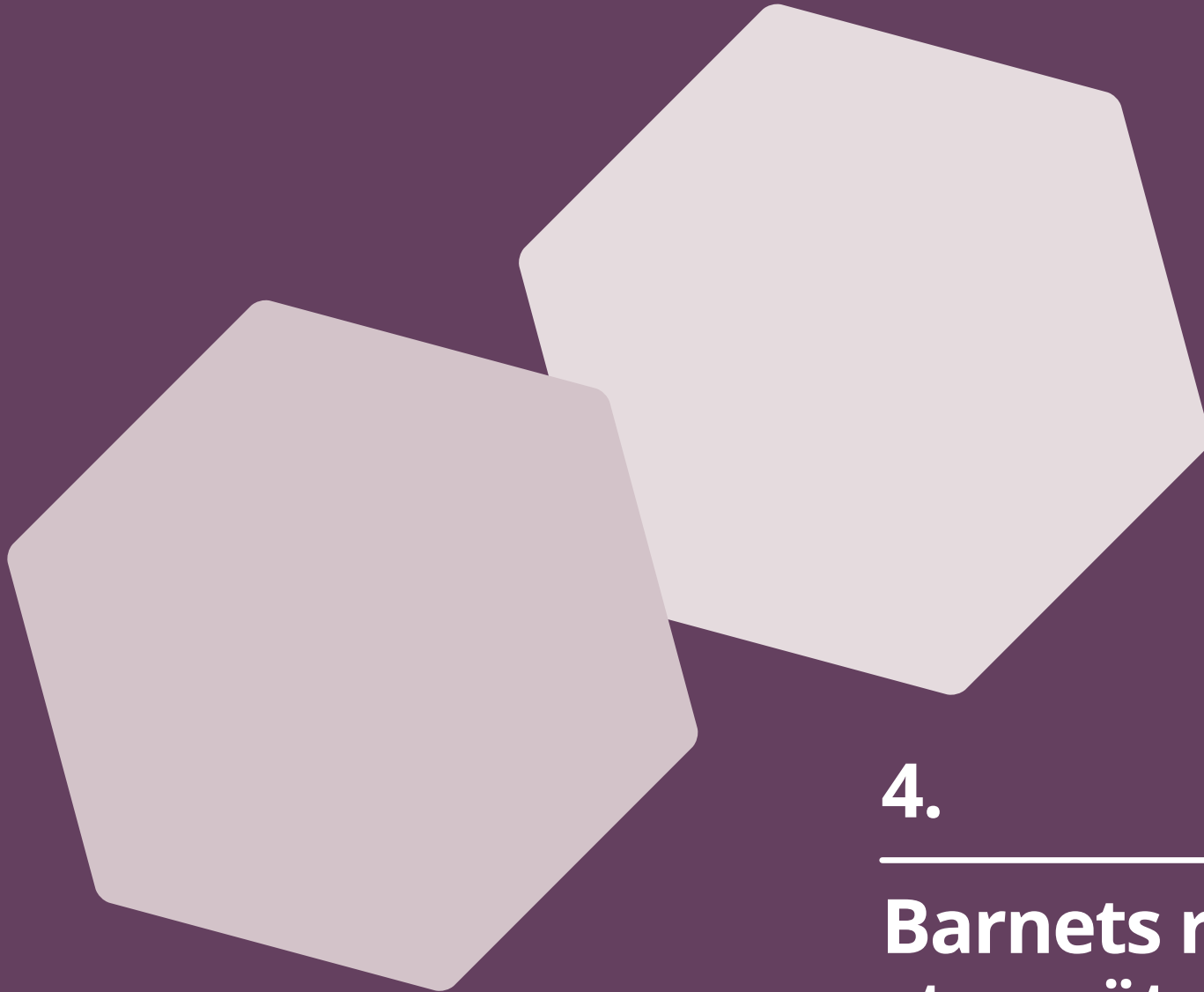
Att få hjälp av ett oberoende barnombud

Alla barn och unga mellan 0–21 år är välkomna att höra av sig till Barnrättsbyrån och få hjälp av ett oberoende barnombud. Kontakten inleds med att barnombudet skapar sig en bild av barnets situation, vilka personer som finns i

nätverket, vad barnet varit med om och behöver hjälp med. Tillsammans formulerar de sedan ett uppdrag som barnet ger till barnombudet. Det kan exempelvis handla om att få stanna i ett familjehem som barnet trivs i eller vad som behöver hända för att barnet ska flytta hem till sin förälder. På barnets uppdrag agerar barnombudet för att barnet ska förstå sin situation, bli hörd och kunna påverka beslut som fattas i dennes liv. Barnombudet strävar efter att barnet ska få ökat hopp om att vuxna finns där för att hjälpa till när livet är svårt. Och kanske det viktigaste av allt, att vara ett empatiskt stöd under en svår period i barnets liv.

“Barnombudets uppgift är att lyssna på barn och stötta dem att uttrycka sina åsikter, tankar och känslor. De stärker barnets möjlighet att påverka bedömningar och beslut som rör barnets liv”

Det är i detta samarbete, mellan barn och barnombud, som ett relationellt stormöte kan komma att aktualiseras. Barnombudet tar upp stormötet som ett alternativ i uppdragsarbetet. Som ett sätt att stärka barnets röst, relationer och rättigheter. I de fall barnet säger ja till stormöte påbörjas ett noggrant förberedande arbete tillsammans med barnet om vilka som ska bjudas in och vilka frågor som ska vara i fokus. Barnets relationella stormöte är ett av flera viktiga verktyg i uppdragsarbetet tillsammans med barn.

4.

**Barnets relationella
stormöte – så här
har vi gjort!**

4.1

Tillvägagångssätt

Barnets relationella stormöte har utvecklats i samarbete med berörda barn, regelbunden handledning och fortbildning med Barnrättsbyråns medarbetare samt genom samforskning. I skrivande stund har arbetet med att utveckla modellen Barnets relationella stormöte pågått i drygt två år och nio månader.

Från idé till genomförande

Så snart projektet beviljades medel, påbörjades arbetet med att genomföra stormöten. Barnombuden föreslog stormöte när man såg att det kunde passa barnet och dennes situation. I de fall barnet tyckte att det var en bra idé inleddes ett noggrant förarbete kring barnets problembeskrivning, vilka barnet önskade bjuda in och vad mötet skulle handla om. Tillsammans med berörda barn började vi bjuda in till och genomföra stormöten. Efter hand som fler stormöten genomfördes kunde flera gemensamma principer slås fast kring modellens ramar. Ett exempel på en lärdom under utvecklandet av modellen var att vi såg att det var vanligt förekommande att barnets socialsekreterare hade datorn med sig under mötet, oftast i syfte att ha utredning, vårdplan och liknande lätt tillgängligt. Vi märkte att det inte blev bra. Dels störde det närvaron i rummet men det skapade även osäkerhet hos barnet. Denna erfarenhet resulterade så småningom i en viktig princip: Lyssnande och dialog i fokus – ett möte utan datorer, telefoner eller dokument.

Arbetsmaterial – nätverkskarta och tidslinje

Under första projektåret togs ett arbetsmaterial fram i form av en nätverkskarta och en tidslinje. Syftet var att skapa ett material som fungerade som stöd i samtal med barn med fokus på barnets relationer och viktiga händelser i livet. Nätverkskartan är utformad så att barnet själv kan rita eller skriva sina relationer till olika personer genom att arbeta med närvaro och avstånd. Om en förälder är känslomässigt viktig för barnet så ritas den in nära barnet och om barnet tycker föräldern är mindre känslomässigt viktig ritas den in längre ifrån. På så sätt får barnombud och barn tillsammans syn på vilka personer som finns i barnets nätverk och hur barnet ser på relationerna till dessa personer. Tidslinjen är utformad så att barnet kan rita in viktiga händelser i livet, exempelvis när barnet först placerades och om barnet flyttat under sin placering. Både nätverkskartan och tidslinjen ger stöd för viktiga samtal som bidrar till att göra barns liv och sammanhang mer begripligt.

Handledning och fortbildning för medarbetare

Vid sidan av det praktiska arbetet med att genomföra stormöten har hela arbetsgruppen haft regelbunden handledning och fortbildning i systemiskt och relationellt nätverksarbete med Carina Håkansson, socionom, leg. psykoterapeut och fil. dr i psykologi.

Såväl handledning som fortbildning har varit ett ovärderligt stöd för arbetsgruppen i utvecklandet av modellen. Att skapa samsyn kring vikten av att föra samman människor i ett och samma rum var en avgörande utgångspunkt. Det kan stundtals vara ansträngande att hålla i möten där många deltar och där olika perspektiv och känslor ska tas omhand. Handledningen är ett tryggt och utvecklande forum där barnombuden tillsammans kan lyfta lärdomar kring vad som fungerat bra och vad som varit utmanande i genomförda stormöten. Handledningen är även viktig för barnombudens professionella hållning i relation till barn och deras sammanhang. En fördjupning av det arbetet beskrivs av Carina Håkansson längre fram i den här rapporten.

Relationella stormötet i siffror

Under perioden januari 2023 till september 2025 har totalt 27 relationella stormöten hållits tillsammans med barn och deras nätverk. Av dem var 9 placerade i familjehem, 10 placerade på institution, det vill säga på HVB eller SiS, under tiden för stormötet och 8 var placerade på stödboende eller i annan osäker boendesituation.

Ålder på barnen sträcker sig från den yngsta som var 12 år till den äldsta som var 19 år.

16 barn definierade sig som tjejer, 11 som killar och 0 som annan könstillhörighet.

Samtliga har tackat ja till att ha ett relationellt stormöte och de har varit aktivt deltagande i allt från förarbete, genomförande av stormötet och dess efterarbete. Vid de olika stormötena har representanter från socialtjänst, barn- och ungdomspsykiatri, HVB, SiS, familjehem, jourhem, stödboende, kontaktperson och skola medverkat. Från privata nätverket är det vanligast att föräldrar medverkat men det har även förekommit att andra släktingar, tidigare familjehem eller andra viktiga vuxna för det aktuella barnet har medverkat på stormöte.

En lärande organisation

Under projekttiden har vi arbetat med en arbetsgrupp som utvecklas tillsammans, och som lär av varandras framgångar men också av det som är utmanande och svårt. Det finns många sätt att genomföra ett stormöte, och vi har alla varit i en lärandeprocess. Avgörande för att skapa ett gemensamt lärande och tryggt arbetsklimat har varit tid för reflektion i det vardagliga arbetet och regelbunden handledning. Dessutom har det varit betydelsefullt med ett närvarande ledarskap, mandat att genomföra stormöten tillsammans med barn, samt att alltid vara två som håller i stormöten. Det har även haft betydelse att hela organisationen varit med på handledningen och följt utvecklingen av modellen med intresse.

Samforskning

För att ta reda på om det relationella stormötet gör skillnad för berörda barn valde vi att påbörja samforskning ett år in i projektet. Begreppet samforskning myntades av den norske psykiatriprofessorn Tom Andersen⁴. Hans idé gick ut på att bjuda in klienten som medforskare för att försöka förstå och synliggöra vad som varit verksamt i samtal med klienten, men också vad som inte varit det. Samforskningen präglas av en öppenhet, utan dolda agendor där klienten bjuds in för att i samtal prata om vad som varit till hjälp och vad som inte varit det. Vi valde samforskning som modell då det linjerar med det vi ville uppnå med barnets relationella stormöte, det vill säga att barnet är med och samskapar processer. Samforskningen leddes av Carina Håkansson och genomfördes i dialogform tillsammans med berörda barn och barnombud. Här bidrog barn och barnombud med väsentlig kunskap om hur stormötet genomförts, vad som varit bra och vad som varit mindre bra. En fördjupning av det arbetet kan du läsa mer om längre fram i den här rapporten.

Reflektioner om processen

Att utveckla något nytt tillsammans har varit en utmanande och lärorik process. Barnrättsbyråns arbetsgrupp påbörjade något viktigt tillsammans, bitvis på skakiga ben. Det har inte alltid varit

---

⁴ Andersen, 1995

lätt att omfamna barns sammanhang, i synnerhet inte när det funnits kraftiga meningsskiljaktigheter, byråkrati, olika perspektiv och starka känslor inblandade. Barnombuden har tagit sig an uppgiften med respekt och omsorg om de barn de arbetat med, men också inkluderat deras sammanhang. Många gånger har det också varit anspänt och nervöst. Det krävs tid, tålamod och logistik för att samla alla berörda.

Under projektet har vi fått erfarenhet och kunskap om vad Barnets relationella stormöte innebär. Det som visat sig vara avgörande är att aldrig överge samarbetet med berörda barn. Vi har följt barnets vilja och samtidigt resonerat, utforskat och prövat olika perspektiv tillsammans med berörda barn om hur ett stormöte kan vara till hjälp. Det har gjort att vi aldrig känt att vi riskerat att försämma något för barn genom ett relationellt stormöte. Både barn och barnombud har tillsammans förberett det som går att förbereda och pratat om både farhågor och förhoppningar inför mötet.

När denna rapport trycks är det inte slutet för utvecklingen av relationella stormöten. Vi har lärt oss mycket, men det finns mycket kvar att undersöka och utveckla. Både i varje nytt möte med barn och deras sammanhang, men också genom reflektioner och samtal om vårt arbete i olika forum.

Viktiga beståndsdelar i utvecklingen av modellen:

- Noggrant utforma varje stormöte tillsammans med det berörda barnet.
- Regelbunden handledning och fortbildning av handledare med kunskap om placerade barn och systemiskt och relationellt arbete.
- Skapa ett arbetsklimat där man får lyckas och misslyckas och där vi lär av varandras arbete.
- Tid för reflektion i det vardagliga arbetet.
- Samforskning. Att bjuda in barn som medforskare för att försöka förstå och synliggöra vad som är verksamt för denne och vad som inte är det.

4.2

Carina Håkansson om handledning och utveckling

Lite om mig och min bakgrund

Våren 2020 fick jag frågan om att handleda personalgruppen på Barnrättsbyrån, jag svarade med glädje ja. Dels för att erfarenheter från mitt eget arbetsliv gjorde att jag skulle kunna vara till hjälp, dels för att jag har stor respekt för gruppens arbete. Det är speciellt viktigt för placerade barn att möta den bästa personalen, det vill säga personer med såväl formell kompetens som självkännet och engagemang.

Som ung socionom grundade jag Familjevårdsstiftelsen utifrån visionen att kombinera professionell kunskap med vardagskunskap. Jag var ansvarig ledare under mer än 25 år och tillsammans med klienter, familjehem och professionella hjälpare utarbetades ett sätt att arbeta som vi kom att kalla *det utvidgade terapirummet*. Vi fattade tidigt beslutet att inte följa specifika manualer och heller inte använda

Carina Håkansson

*Socionom, leg. psykoterapeut
och fil. dr i psykologi*

psykiatriska diagnoser när vi talade om och med dem som sökte vår hjälp. Vi ville göra på ett annat sätt.

2014 publicerades min avhandling *The Extended Therapy Room* i vilken jag undersöker den egna erfarenhetens betydelse i det professionella arbetet. Avhandlingen visar på betydelsen av närvaro och delaktighet. Den visar också att den professionella hjälparens privata och professionella erfarenheter och antaganden gör avtryck i praxis.

Handledning och utvecklingsarbete

Som handledare är det mitt ansvar att uppmärksamma den enskilde medarbetaren men också gruppen som helhet. Var och en av ombuden, men också organisationen påverkar det som sker och inte sker i mötet med den unge och dennes nätverk. Vårt gemensamma arbete bygger på en professionell hållning där vars och ens erfarenhet, antaganden, personlighet, teoretiska kunskap och sätt att vara i världen tas till vara. Detta sker genom improvisation och väl förberedda övningar, kortare föreläsningar, reflekterande team, lekar, samtal i olika konstellationer och inte minst rollspel då jag förmedlat erfarenheter från ett mångårigt samarbete med dramatiker Suzanne Osten.

Reflekterande team introducerades av psykiatriprofessor Tom Andersen och hans kollegor på 1980-talet. Jag hade glädjen att arbeta tillsammans med honom under flera år. I projektet har vi praktiserat och talat om innebörden av detta sätt att arbeta vilket bygger på delaktighet, lyhördhet, förmåga att leda samtal och att inkludera alla.

”Fokus handlar om att uppmärksamma barnombudet och dennes reaktioner, tankar och känslor i mötet med den unge och dennes nätverk”

Vi har läst böcker, bland annat av Susanna Alakoski och Karin Smirnoff och i efterföljande rollspel gestaltat hur ett stormöte med bokens karaktärer skulle kunna tänkas se ut.

Vi har sett på film tillsammans som vi efteråt har samtalat och/eller gjort rollspel kring.

Vi har tillsammans besökt konstutställning av Anna Odell.

Vi har skrivit poesi och korta berättelser som vi läst upp eller gestaltat i gruppen.

Fokus handlar om att uppmärksamma barnombudet och dennes reaktioner, tankar och känslor i mötet med den unge och dennes nätverk. Syftet är att rusta vart och ett av barnombuden för den komplexa uppgift de står inför. Att stå vid sidan av den unge och på samma gång bjuda in andra till viktiga möten: För detta krävs träning, vilja och närvaro. Det förutsätter stöd från kollegor och organisation. Det finns inga genvägar, det handlar om tid och tålmod. Närvaro och ansvar.

Återkommande teman under projektet

I såväl den stora gruppen som i mindre har vi talat om, men också gestaltat och improviserat olika teman och fenomen som personalen kommer i kontakt med genom sitt arbete. Ingen av oss går fri från fördomar, heller inte från antaganden och föreställningar om vare sig den andre eller världen som omger oss. Därför behöver handledningen vara utformad så att det är tillåtet men också känslomässigt möjligt att tala om eller gestalta sådant vi kanske skäms för eller helst inte vill kännas vid. För om inte finns risken att det istället utageras gentemot de människor vi möter i arbetet.

Orden vi använder och vårt sätt att tala om den andre men också om oss själva spelar roll. Också detta har varit återkommande under hand-

ledningen. Vi har talat om diagnostik och psykologiska termer, exempelvis vad vi menar med trauma. Vi har också talat och gjort övningar om hur den egna familjen talar med och om varandra, och hur denna erfarenhet spelar roll för hur vi talar med och om de vi möter i arbetet.

Vår historia spelar roll, det betyder inte att den är opåverkbar, snarare tvärtom, men vi behöver vara tillräckligt medvetna om hur det sett ut för att kunna påverka hur det ser ut idag och framåt.

Vi har talat om och gestaltat vad vi menar med ambivalens och motstånd och hur dessa fenomen visar sig i vårt arbete men också lever inom oss själva. Vad är det svåraste i arbetet? Hur märker du att det tar emot? När vill du helst slippa? Vad gör du med alla motstridiga tankar och känslor?

”Att stå vid sidan av den unge och på samma gång bjuda in andra till viktiga möten: För detta krävs träning, vilja och närvaro”

Vi har talat om och gestaltat våra olika personligheter och hur dessa tar sig uttryck i mötet med barn och unga, men också med kollegor och

andra vuxna. Vilka barn passar jag bäst ihop med? När drar jag mig undan i kontakten med kollegor? Vad behöver jag hjälp med när det tar emot? När kommer jag som bäst till min rätt?

Ett annat återkommande tema handlar om vikten att träda fram. Att visa sig och att stå upp för det jag finner rätt och riktigt. Hur går det till att träda fram? Vad behöver jag från andra för att våga mer? Hur kan vi hjälpas åt?

”Att leda ett stormöte har med ledarskap att göra. Vilken typ av ledarskap passar mig? Vilken sorts ledare vill jag inte vara? Hur får jag andra att lyssna?”

Vi har talat om olika roller och funktioner, både faktiska och imaginära. Att leda ett stormöte har med ledarskap att göra. Vilken typ av ledarskap passar mig? Vilken sorts ledare vill jag inte vara? Hur får jag andra att lyssna? Hur ska jag bära mig åt för att se och höra alla i rummet?

Ansvar är ett annat återkommande tema som vi både gjort rollspel och improvisationer kring, men också talat mycket om. Vad betyder ansvar

för dig? Vad vill du bestämma och vad vill du helst slippa bestämma?

Makt hänger ihop med ansvar. Vad betyder makt för dig? Hur reagerar du inför maktmissbruk? När riskerar du själv att missbruka din makt? Hur märks maktlöshet?

Vi har talat om hur vi lär oss att möta en annan människa, och vad vi behöver för att låta känslan vara närvarande i mötet. Vad vi behöver för att våga. Hur vi lär oss att hantera både egna och andras motstridiga tankar och impulser. Hur vi skapar plats för det unika uttrycket, modet, drivkraften. Det som en gång bestämde våra yrkesval.

Rollspel och relationella stormöten

Genom flertalet rollspel och övningar har vi närmat oss vad ett relationellt stormöte innebär i praktiken. Alla i gruppen har varit delaktiga, antingen direkt i rollspelet eller efteråt då vi talat om frågor som väckts: Hur var det att gestalta barnet som inte får vara kvar hemma? Hur var det att gestalta kuratorn som helst inte ville vara med på mötet? Hur kändes det att gestalta mamman till det omhändertagna barnet? Vad tänkte du som ledare för stormötet när pappan till den unge plötsligt rusade ur rummet?

Vi har uppehållit oss vid frågor om vilken kunskap som behövs för att leda ett stormöte. Vilka principer och ramar ska gälla? Vad betyder professionalitet och vad innebär det i praktiken?

Genom rollspel har personalen fått syn på egna reaktioner, tankar och känslor. För trots att det inte är på riktigt blir det som på riktigt, tankar och känslor träder fram och dessa kan vi få syn på och tala om tillsammans.

Hur känns det när någon inte lyssnar? Och hur känns det att bli lyssnad på? Vad behöver var och en vara uppmärksamma på under svåra samtal? Hur kan vi ta hjälp av varandra när egna erfarenheter tar över det som sker i mötet med en annan människa?

Några slutord

Personalgruppen möter barn och unga som beskriver hur de, både i privata och professionella sammanhang, har farit illa. De uttrycker en önskan om att få tala om vad som hänt. De vill att någon lyssnar och gör på ett annat sätt. Barnrättsbyråns arbete inkluderar Barnets relationella stormöte utgår inte från generella metoder eller manualer, utan från varje specifikt barn. Att inte på förhand veta hur berört barns specifika uppdrag kommer att se ut eller hur länge

kontakten kommer att pågå ställer krav på barnombuden. De behöver vara uppmärksamma och följsamma, men också ha tillräcklig koll på sig själva och vilka principer och ramar som gäller i organisationen. Arbetet är komplext. Det krävs engagemang, uthållighet, teoretisk kunskap, mod och en tilltro till både sig själv och andra.

4.3

Utmaningar och lärdomar

Hastiga omplaceringar

Det är vanligt att placerade barn flyttas runt. Det innebär att några av de barn som Barnrättsbyrån arbetat med och planerat stormöte tillsammans med plötsligt har flyttats av socialtjänsten till en annan kommun. Hastiga flyttar skapar inte bara starka reaktioner hos barn, det gör också att barn helt plötsligt befinner sig i ett helt nytt sammanhang med nya relationer. Vid dessa tillfällen har stormöten behövts skjutas upp eller helt avbokats för att barnombuden har behövt hjälpa barnet med andra saker än stormöte.

Låsta institutioner

En annan utmaning har varit att en stor del av uppdragen under projekttiden har varit från barn placerade på Statens institutionsstyrelse, i fortsättningen SiS. SiS är en låst institution och barns kontakter med omvärlden är kraftigt begränsade. Det förekommer ofta hårda restriktioner kring besök och möten. Stormöten som genomförts tillsammans med barn på SiS har inneburit en utmaning och bidragit till att färre stormöten ägt rum än vad som var önskvärt i projektet.

Digitala stormöten

Med anledning av att barn flyttas i sin placering och ibland befinner sig på låst institution har vi några enstaka tillfällen fått ställa om till digitala stormöten. Digitala stormöten innebär i sig själv utmaningar och går inte att jämföra med ett

möte där alla samlas i samma rum. Det är viktigt att betona vikten av att träffas i samma rum. Dels så handlar det om praktiska saker, tekniken kan strula och det är inte ovanligt att någon av de inbjudna har svårt att logga in i mötet. Sådant stör närvaron i mötet. Det går inte heller att läsa av kroppsspråket på samma sätt. De kroppsliga signalerna är en viktig informationsgivare om de olika deltagarna. Det är svårare att uppfatta om någon är nervös, irriterad eller ledsen. Om barnet av någon anledning stänger av sin dator eller telefon har barnombuden som samtalsledare inte heller möjlighet att undersöka vad det var som hände eller erbjuda stöd. En viktig lärdom är därför att stormöten först och främst ska ske där samtliga deltagare kan ses tillsammans.

4.4

Barnombud Malin Ramberg om utvecklingsarbetet

Malin Ramberg

*Oberoende barnombud,
Barnrättsbyrån*

Malin, du arbetar som oberoende barnombud på Barnrättsbyrån och har varit med i utvecklandet av Barnets relationella stormöte. Vill du berätta lite om vem du är?

– Jag är socionom i grunden och har arbetat här sedan hösten 2016. Jag har lång erfarenhet av att jobba med barn och unga som har det kämpigt i livet på olika sätt och som har kontakt med en eller flera myndigheter. Tidigare har jag arbetat som socialsekreterare för barn och unga och som skolkurator.

Vill du berätta om hur vi som arbetsgrupp tagit oss an utvecklingsarbetet?

– Utgångspunkten från start var att skapa ett nytt slags nätverksmöte där barnets röst är i fokus. Det var mycket övning under handledningen, exempelvis rollspel som vi sedan reflekterade kring. Vi fick syn på att det ofta var misstagen som vi lärde oss mest av. Rätt tidigt i projektet fick vi som barnombud i uppgift att gå ut och prova i "verkliga livet", tillsammans med våra uppdragsbarn. Vi var transparenta med att även vi var i en lärandeprocess. Med tiden har barnets relationella stormöte blivit en naturlig del av vårt uppdragsarbete. Vi har sett vilka positiva processer för barnet som dessa möten kan sätta i gång. Idag känns det som ett av våra viktigaste verktyg att erbjuda våra uppdragsbarn.

Hur har berörda barn involverats i det arbetet?

– Vi har haft flera möten med barnet inför stormötet för att alla ska känna sig bekväma och trygga i vad stormötet ska handla om. Vi har förberett med barnet om hur vi ska agera om det bli känslösamt eller om barnet blir arg eller vill ha en paus. Efter stormötet har vi reflekterat ihop med barnet och pratat om vad som fungerade bra och vad som kunnat göras bättre.

Vad har varit viktiga lärdomar under resans gång?

– En viktig lärdom kom ur det första stormötet jag höll i. Det var ett stormöte för två barn som själva inte ville delta i mötet. Det blev tydligt hur vuxna inte kunde hålla fokus på barnen det gällde och mötet tog en annan riktning bort från barnens frågor. Att barnet alltid är med i rummet har kommit att bli en av våra viktigaste principer.

– En annan lärdom var att vi som barnombud inte kan styra över vilka personer som barnet vill bjuda in till sitt relationella stormöte. Vi behöver lyssna in varför barnet prioriterar vissa personer i sitt nätverk och tillsammans förstå hur det kan påverka stormötet. Ett exempel på detta var när ett barn ville bjuda in sitt tidigare familjehem, trots att det var avslutat som insats från socialtjänsten. Det resulterade i att social-

”Vi har sett vilka positiva processer för barnet som dessa möten kan sätta i gång. Idag känns det som ett av våra viktigaste verktyg att erbjuda våra uppdragsbarn”

tjänsten tackade nej till att komma på stormötet. Vi hade pratat med barnet om denna farhåga innan men barnet stod på sig. Det var viktigt att det tidigare familjehemmet skulle komma.

– Många av de barn och unga vi möter är och har varit placerade av socialtjänsten länge. De flesta av dessa barn och unga beskriver en stor ensamhet. De saknar kontakt med sin biologiska familj och nätverk och har ofta flyttat runt i olika boendeformer. Jag tror att barnets relationella stormöte är ett sätt att motverka denna ensamhet. Det kan även skapa hopp hos barn om att det finns människor runt om som vill en väl men saknar redskap för hur de ska visa det på ett bra sätt.

Hur kom ni fram till stormötets sju principer?

– De sju principerna har vuxit fram under projektets gång. Dels genom träning i rollspel under vår handledning, dels genom de faktiska stormöten som vi haft under årens lopp.

– Det var först i slutskedet av projektet som vi landade i vilka principer som vi absolut inte kan tumma på för att kalla det Barnets relationella stormöte. Det har varit viktigt att inte framtinga dessa för tidigt, vi behövde projektåren på oss av lärande för att landa i de sju principerna.

Kan du berätta om något du särskilt minns från något stormöte?

– Jag minns särskilt ett stormöte jag och en kollega hade för en pojke i tonåren. Det visade sig under

stormötet att det professionella nätverket hade fått en bild av pojkens mamma som en gränslös person som tränger sig på familjehemmet för att ha kontakt med sina barn. Den bilden av mamman fanns med i socialtjänstens utredning som även förvaltningsrätten tagit del av i förhandlingen om LVU. Hela tiden hade pojken och mamman motsatt sig att detta faktiskt skett. På stormötet, där även en av familjehemsföräldrarna deltog, framgick det under samtalet att det var ett missförstånd. När man samlar flera viktiga personer runt ett barn och pratar tillsammans kan många frågor och sanningar utkristalliseras.

Vilka rekommendationer kan du ge till andra som vill börja använda modellen för att det ska blir så bra som möjligt för barn?

– Det som varit hjälpsamt för mig och mina kollegor var att vi satte i gång direkt och övade mycket på att hålla i relationella stormöten. Vi började i handledning och i ett tidigt skede erbjuda barn den mötesformen. Det är viktigt att man på ett ansvarsfullt sätt tar sig an att hålla i relationella stormöten men det kräver övning och en hel del mod. Det kommer mest troligt kräva att du kliver ur din komfort-zone och det kan kännas obekvämt till en början. Samtidigt kan du utvecklas mycket och får uppleva hur mycket det kan ge ett barn och människorna i hens närhet.

4.5

Samforskning

Ett år in i projektet fick Carina Håkansson i uppdrag att påbörja samforskning.

Begreppet samforskning myntades av den norske psykiatri-professorn Tom Andersen som menade att den relationella kunskapen, ibland kallad den tysta kunskapen är den viktigaste när det gäller att lära sig något om vad som är verksamt i det professionella mötet.

Samforskning som metod utgår från en fenomenologisk tradition. Detta sätt att forska skapar kunskap på lokal och praktisk nivå, vilken är möjlig att generalisera och överföra i andra sammanhang. Under senare delen av projektet genomfördes en form av samforskning i syfte att få mer kunskap om betydelsen av relationella stormöten, främst utifrån den unges perspektiv.

Syfte och struktur

Syftet med utvärderingen är att förstå mer om betydelsen av relationella stormöten och att skapa utrymme för var och en att uttrycka erfarenheter, tankar och känslor.

Vid varje intervjutillfälle deltog den unge och dennes barnombud. Samtalsledaren ansvarar för att samtalet präglas av en respektfull ton och öppna frågor. Hen beskriver strukturen och syftet med samtalet, och informerar om att var och en är fri att svara eller inte svara på ställda frågor.

Varje samtal tog drygt en timme. Fem av dessa skedde digitalt. Ett skedde i Barnrättsbyråns lokaler i Stockholm och ett i Carinas arbetsrum i Göteborg. Praktiska och logistiska skäl avgjorde. Efter att samtalsledaren presenterat metoden och sig själv tillfrågades var och en om det var okej att spela in samtalet. I alla utom ett fall var det okej, då antecknades i stället frågor och svar.

Samtalen följde en given struktur: samtalsledaren talade först med den unge alltmedan barnombuden lyssnade. Därefter talade samtalsledaren med barnombuden och den unge lyssnade. Därefter gavs utrymme att ställa frågor till varandra eller förtydliga något som sagts under respektive samtal. Genomgående beskriver den unge och dennes barnombud liknande erfarenheter från berörda stormöten.

Frågorna

Barnrättsbyrån arbetar på uppdrag av barn och unga i olika åldrar, med olika bakgrund och aktuell livssituation och med olika behov, härav följer att samtalen anpassades efter var och en. Följande frågor återkom dock i alla samtal:

- Varför tog du kontakt med Barnrättsbyrån?
- Varför ville du ha ett Relationellt stormöte?
- Vilka personer ville du bjuda in?
- Hur blev mötet för dig?

Sju ungdomar och deras barnombud

De ungdomar och barnombud som deltog i samforskningen inom ramen för projektet tillfrågades av Emma Wennerström, verksamhetschef på Barnrättsbyrån om de var villiga att delta. Emma beskrev i korthet hur samtalet skulle gå till och att svaren skulle anonymiseras i rapporten. Totalt deltog sju unga och deras barnombud. Två ungdomar utöver dessa tackade ja men uteblev. Ungdomarna var mellan 13 och 19 år. Barnombuden arbetar i Umeå eller Stockholm. De är endera jurister eller socionomer.

Begränsningar

På grund av logistiska och tidsmässiga skäl beslöt Barnrättsbyrån i samråd med samtalsledaren att enbart bjuda in berörda ungdomar och barnombud till samforskningen. Detta är en begränsning eftersom övriga som deltog under relationella stormöten inte kommit till tals i denna utvärdering. Det ska dock betonas att fokus för undersökningen är den unges upplevelse och erfarenhet av stormötena.

Centrala teman och fenomen

Alla samtal som spelades in har transkriberats. Under det samtal som inte spelades in noterades anteckningar och specifika citat. Vid genomgång av intervjuerna framträder tydligt ett antal centrala teman/fenomen. Dessa återges nedan tillsammans med citat från berörda ungdomar.

Vikten av att alla i rummet hör samma sak samtidigt

”Med hjälp av ombuden fick både jag och de andra stöd att prata”

”Jag fick svar på alla mina frågor under mötet”

”Jag har fått bättre förtroende för min socialsekreterare efter stormötet”

Att få stöd från barnombuden

”Kanske hade de andra inte lyssnat lika mycket på mig om ombuden inte varit där”

”Barnombuden var närvarande med sig själva. Det gör hela skillnaden”

”Det var jättejobbigt men också skönt att vara på en trygg plats med andra som jag var trygg med för då kunde jag stå upp för mig själv”

”De (barnombuden) valde inte sida men jag visste att de fanns om jag behövde”

Att få tid att berätta om sina erfarenheter

”Jag ville verkligen att de skulle förstå hur det hade varit att tvingas flytta och att bli lurad av psykologen”

”Det blev tydligt att socialen inte kan fortsätta stampa på mina rättigheter”

Att bli tagen på allvar

”Ingen har tagit mig på allvar tidigare, detta (stormötet) var helt annorlunda”

”Jag har struntat i att ta upp saker eftersom jag ändå inte fick några svar. Nu kunde jag äntligen göra det”

Att känna hopp

”Någon gång ska min familj återvända till vårt vanliga liv”

”Nu är jag inte längre rädd att det jag har ska tas ifrån mig”

Sammanfattning

Samtliga ungdomar beskrev betydelsen av att aktivt vara med på relationella stormöten. Att de fått bjuda in vilka som skulle vara där, och att de fick inleda mötet med stöd av barnombuden gjorde en märkbar skillnad. Beskrivningarna som gjordes av ungdomarna överensstämde med det barnombuden sa under intervjun. I några fall rådde tvekan om vad som egentligen gällt under mötet, men detta redde ut under det gemensamma samtalet i slutet.

5.

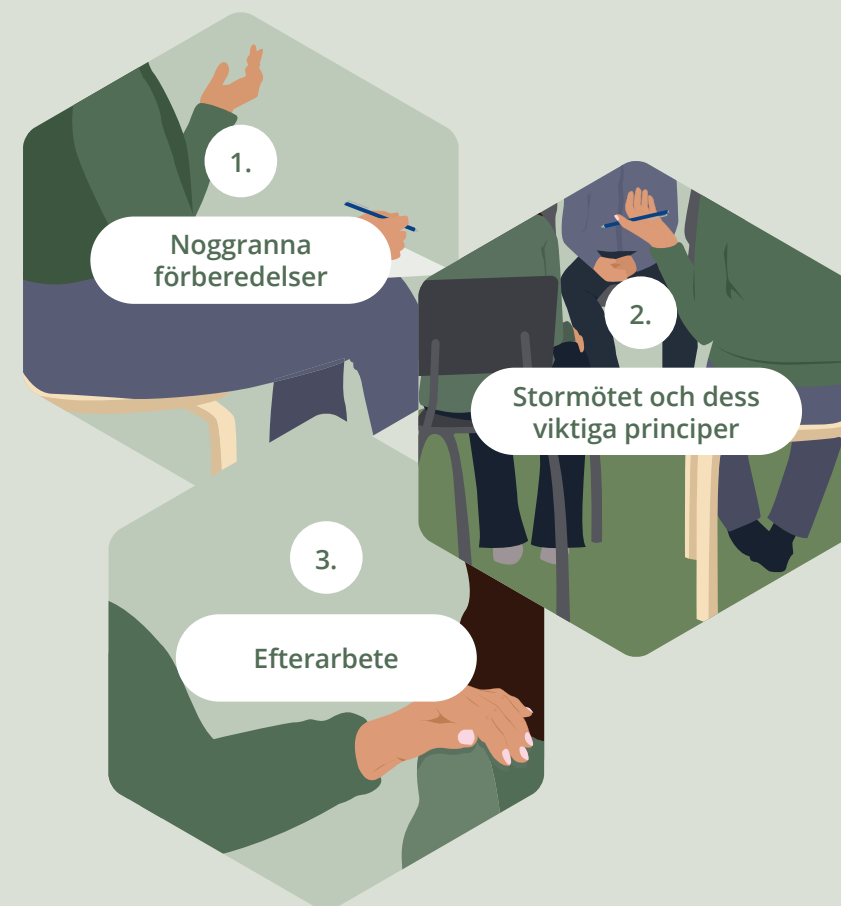
Barnets relationella stormöte – så här går det till!

I kommande avsnitt beskrivs samtalsmodellen. Vi får också följa Katja en kort stund i livet genom stormötets olika delar. Namn och personbeskrivningar är ändrade för att värna ungdomens integritet. Texten är uppläst och godkänd av ungdomen i fråga.

Barnets relationella stormöte – en samtalsmodell som syftar till att stärka placerade barns röster, relationer och rättigheter

Barnets relationella stormöte vilar på sju principer som är framtagna i ett utforskande arbete tillsammans med berörda barn och barnombud. Principerna sätter ramarna för stormötets samtliga deltagare och syftar till att säkerställa att barnet och dess frågor står i fokus. De ger också förutsättningar för närvaro, dialog och gensvar. Barnets relationella stormöte ska dock ses som en större process än själva stormötet. Det noggranna förarbetet fyller en viktig funktion där barnet tillsammans med barnombud samtalar om barnets frågor, viktiga relationer samt farhågor och förhoppningar inför ett relationellt stormöte. Efter stormötet har barnet möjlighet att fördjupa sin förståelse av det som togs upp under mötet. Modellen delas därför upp i tre huvuddelar; noggranna förberedelser, stormötet och dess viktiga principer samt efterarbete.

Modellens tre delar

5.1

Noggranna förberedelser

Barnets viktiga relationer

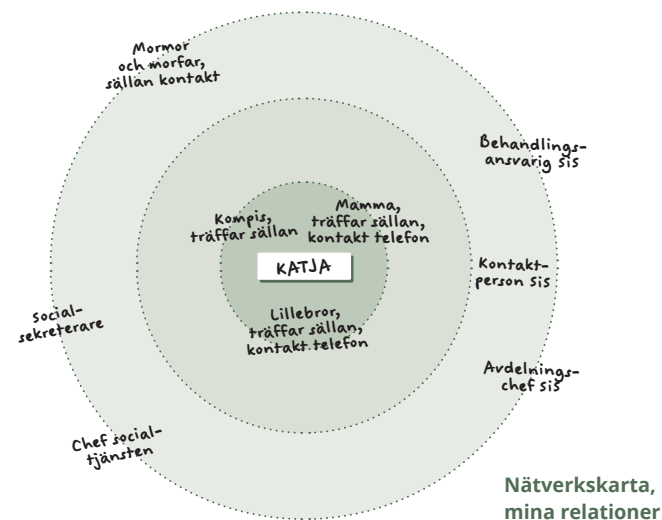
Stormötet föregås av ett noggrant förarbete tillsammans med barnet. Arbetet utgår från barnets problembeskrivning och ett gemensamt utforskande kring hur barnet upplever sin situation.

Katja var 17 år när hon tog kontakt med Barnrättsbyrån. Hon ville ha hjälp i kontakten med socialtjänsten för att komma ut från SiS. Hon beskrev sin situation som förvaring och att hon inte gjorde något på dagarna, varken skola eller behandling. Katja önskade hjälp med att förstå varför hon skulle vara på låst institution och vad som krävdes för att få komma därifrån till ett stödboende. I samtal med Katja presenterades stormöte som form och förslaget att bjuda in personal på SiS och från socialtjänst för att söka svar på hennes frågor. Hon tyckte det lät som en bra idé. Katja önskade att kontaktperson, behandlingsansvarig och avdelningschef från SiS samt handläggare och chef från socialtjänsten skulle bjudas in.

Efter att barnet fått beskriva vad det behöver hjälp med börjar utforskandet av vilka vuxna som finns i barnets professionella och privata nätverk. Tillsammans med barnet förs värdefulla samtal om viktiga relationer som är en grund för vilka som sedan ska bjudas in till stormötet. På detta sätt undersöks barnets förståelse av vilka människor som vet något om den problematik som barnet just nu sitter med. Vilka är inblandade och är engagerade i frågan? Vid dessa samtal utforskas även hur barnet ser på sina relationer. Vad tycker hen om sin socialsekreterare? Vilka människor i biologiska nätverket finns och är det någon som är extra viktig för barnet?

Som stöd till dessa samtal används ofta en nätverkskarta. Där kan barnet eller barnombudet rita och beskriva relationerna till olika personer genom att arbeta med närvaro och avstånd. Det är inte ovanligt att barnet ritar in socialsekreteraren långt bort från sig själv. Här kan viktiga samtal komma till om att det inte går att välja bort socialtjänsten när man som barn är placerad. Vad behöver då hända för att barnet ska öka sin tillit till socialtjänsten? Tillsammans utforskar barn och barnombud vilka som finns runt barnet och vilka som är viktiga att bjuda in till ett relationellt stormöte.

Vad har du varit med om?

För barn som är placerade är det inte självklart att de tidigare fått frågan om vad de varit med om under sina placeringar. De kan bära ansvar och skuld för brister som uppkommit i relation till vuxna och till våra samhällssystem. Ibland har de flyttat runt till olika vårdinstanser. Ibland framkommer det att barnet inte vet varför hen placerades. Hur förstår barnet sin historia och varför det blivit som det blivit? Hur förstår barnet sig själv utifrån det som hänt tidigare i livet? Det är viktiga samtal som bidrar till att göra barns liv och sammanhang mer begripliga. Inför stormötet görs ofta en tidslinje med barnet för att förstå barnets historia och vilka relationer som funnits över tid.

Katja hade varit placerad på mer än 30 olika ställen bakåt i tiden, varav flera placeringar på SiS. Hon hade haft många olika socialsekreterare och det var svårt att minnas namnet på alla. Det var en enda röra av placeringar, myndighetspersoner, beslut och processer. Hon hade placerats som yngre och då med anledning av brister i föräldrarnas omsorgsförmåga. Under tiden i samhällsvården hade dock detta förändrats och hon var sedan en längre tid tillbaka placerad utifrån risker i sitt eget beteende.

Vad stormötet ska behandla – barnets frågor

I det förberedande arbetet är det viktigt att ägna tid åt vilka huvudfrågor som barnet önskar hjälp med. Tillsammans vänder och vrider barnet och barnombud på frågorna så att de stämmer överens med det barnet önskar samlas kring. Oftast har barnet en idé om vilka frågor hen önskar ta upp och som grundar sig i problembeskrivningen. Ibland får barnombudet vara ett stöd och ge förslag på hur frågorna kan formuleras. Frågorna ligger sedan till grund för den inbjudan som sedan skickas ut till de inbjudna.

Katja önskade att mötet skulle handla om:

- Varför hon skulle genomgå behandling som hon redan genomfört?
- Vad som behövde hända för att hon skulle komma från SiS?

Barnets förväntningar på det relationella stormötet

När det är bestämt vilka som ska bjudas in och vilka frågor barnet önskar att stormötet ska handla om är det bra att ägna en stund åt barnets förväntningar.

Det går inte att regissera vad de inbjudna ska säga eller hur de ska möta barnet. Samtidigt finns det ofta en förhoppning från barnet att de inbjudna ska möta upp på nya sätt eller ändra sig i relation till barnets frågor. Det är ett viktigt samtal i sig att resonera med barnet kring dess förväntningar, farhågor och förhoppningar. Barnombuden har en viktig uppgift i att bidra med sina perspektiv. Kanske har barnet en önskan om att personer hen är besviken på ska bli tillrättavisade i stormötet. Det är dock inte syftet med det relationella stormötet att bjuda in personer för att tillrättavisa dem. Bjuds personer in

så måste också deltagarna få bemöta det barnet säger, med en förhoppning om att det görs på nya sätt.

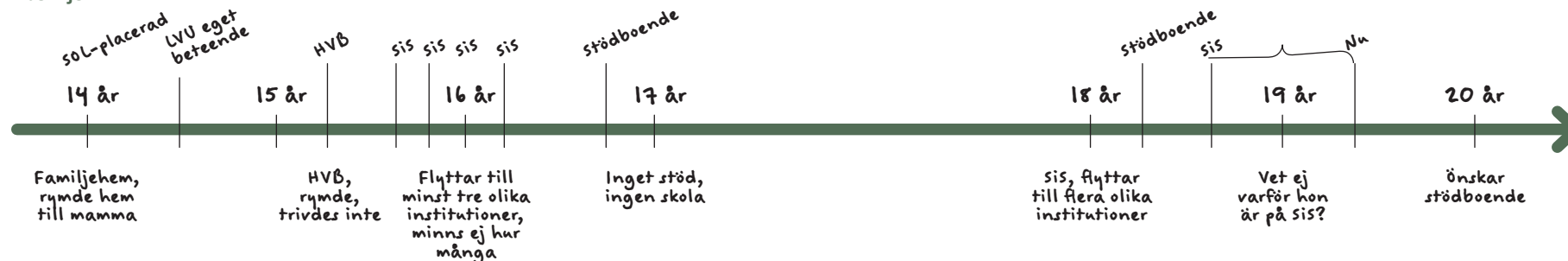
Förarbetet syftar till att barnet och barnombud inför mötet delar samma bild av vilka frågor som stormötet ska behandla, vilka som ska bjudas in och vilka förväntningar som finns på hur stormötet kan vara till hjälp. Först när det är gjort bjuder barnet in de som ska delta eller ber barnombuden om hjälp med att göra detta.

Den som blir inbjuden är betydelsefull

En inbjudan till ett relationellt stormöte är på allvar. Barnet har noggrant förberett sig tillsammans med barnombuden och bjuder in människor för att de är betydelsefulla. För att de inbjudna ska känna sig trygga är det ofta bra att få en beskrivning av vad det är för typ av möte. Här betonas att det är barnets möte, att det är barnet som själv bjuder in och att det är ett möte med fokus på dialog, lyssnande och gensvar. Barnets huvudfrågor presenteras från start. Ofta kontaktas de inbjudna både i skrift via mejl och med ett uppföljande samtal. Barnombuden finns tillgängliga för frågor om mötets form.

Om någon inte kan delta eller ställer in med kort varsel utforskar barnombudet om personen på något sätt kan bidra till mötet ändå. Ett exempel på det kan vara att personen skriver ett brev som läses upp på stormötet.

Tidslinje

Exempel på olika frågor för stormöten

- Tjej som varit med om en hastig hemtagning mot sin vilja. Hon vill samla professionella nätverket för att berätta hur hon känt sig lurad med en förhoppning om att de ska lyssna och göra på andra sätt framåt. Inbjudna: socialtjänst, BUP, jourhem och familjevårdskonsulent.
- Gravid ung tjej vill veta hur planeringen ser ut för henne efter förlossningen och vad som krävs av henne som mamma i relation till socialtjänsten när barnet fötts? Inbjudna: hennes socialsekreterare, hennes barns kommande socialsekreterare och personal på stödboende.
- Kille som är placerad i familjehem vill ha möte med socialtjänsten för att förstå vad som behöver hända för att han ska få flytta hem igen. Inbjudna: socialtjänst, familjehem, mamma, pappa och storebror.
- Kille vill lyfta missförhållanden på SiS för ansvariga med hopp om att han och andra ska få det bättre. Inbjudna: chef på institutionen och socialtjänst.

Viktiga beståndsdelar i förarbetet

– en sammanfattning:

- Lyssna till och utforska barnets problembeskrivning
- Vilka människor finns i barnets privata och professionella nätverk? Vilka är involverade i barnets problembeskrivning? (Nätverkskartan)
- Vad har barnet varit med om tidigare? (Tidslinje)
- Vilka frågor önskar barnet att stormötet ska handla om?
- Hur ser barnets förväntningar ut på mötet?
- Vilka ska bjudas in och vem bjuder in?

5.2

Det relationella stormötet och dess sju principer

Stormötet sker i dialogform vilket innebär att det finns en öppen och flexibel struktur inom stormötets ramar. Syftet är att skapa förutsättningar för *närvaro*, *lyssnande* och *gensvar*. Det är ett forum där barnet ska få komma till tals och utforska sina frågor tillsammans med de vuxna som är viktiga och/eller ansvariga. Språket ska vara begripligt så att alla i stormötet förstår vad som sägs och vad som menas. Barnets relationella stormöte vilar därför på sju viktiga principer som sätter ramarna för mötet och dess deltagare.

”Känslan man får när dom har datorer på möten är att dom inte lyssnar. Sedan vet man ju inte vad dom skriver. Det är faktiskt oartig!”

Tjej 17 år, två stormöten.

1

Barnet är alltid med i rummet

Inget relationellt stormöte utan barnet i rummet. Lämnar barnet rummet avbryts mötet eller sätts på paus.

2

Barnets frågor är i fokus

Mötet inleds och avslutas med ett samtal med barnet om dess frågeställningar. Under mötet görs flera avstämningar med barnet.

3

Två barnombud som samtalsledare

Ett barnombud har fokus på barnet och håller i mötet. Det andra barnombudet har fokus på de inbjudna och på att fånga upp och fördjupa viktiga teman och frågor.

4

Alla på mötet får prata

Var och en som vill får utrymme att lyfta sina perspektiv, erfarenheter och åsikter.

5

Vi pratar så att alla förstår

Vi strävar efter att använda ett språk som alla i rummet förstår och uppmärksammar när vi inte förstår ord och resonemang eller dess innebörd.

6

Vi är närvarande under hela mötet

De som är inbjudna till mötet är viktiga för barnet. Vi är måna om vår närvaro i rummet.

7

Lyssnande och dialog i fokus

Vi skapar förutsättningar för närvaro, lyssnande och gensvar genom att lägga undan datorer, telefoner, vårdplaner och andra dokument. Vi flyttar på bord och placerar stolar i ring.

Barnets förberedelse

Det relationella stormötet inleds med att barnet kommer en kort stund innan mötet börjar. En del barn är nervösa inför stormötet och kan behöva en trygg stund med barnombuden innan de andra kommer. Det kan vara bra att titta på rummet där stormötet ska äga rum, gå igenom önskemål om hur deltagarna ska placeras, repetera barnets frågor och fika tillsammans. Om det inte gjorts tidigare är det här ett tillfälle att komma överens med barnet om vad som kan hända om det blir svårt under mötet. En överenskommelse kan göras om att barnet signalerar till barnombudet om något inte känns bra eller om det behövs en paus.

När Katja hade varit på SIS i åtta månader hölls ett relationellt stormöte. Socialtjänsten och personal från SIS var bjudna. När Katja pratade med barnombuden innan mötet berättade hon att det fanns en risk att hon skulle bli arg på sin socialsekreterare. En överenskommelse gjordes om ett tecken som Katja kunde visa om hon behövde en paus. På plats fick Katja vara med och möblera om rummet och bestämma var de inbjudna skulle sitta. Hon valde själv en plats under mötet där hon kunde undvika ögonkontakt med socialsekreteraren.

Att välkomna och skapa trygg ram

Barn och barnombud hälsar deltagarna välkomna och visar rummet där stormötet ska äga rum. Om det bestämts på förväg var deltagarna ska sitta så visar ett barnombud vilka platser var och en ska ha. Ett av barnombuden sitter bredvid barnet och det andra mitt emot. Detta då en av dem har fokus på barnet och håller i stormötet medan den andra fokuserar på de inbjudna deltagarna. Det är bra om de två barnombuden kan ha ögonkontakt med varandra under mötet. De kan behöva reflektera högt med varandra, om det är något som missats, blivit otydligt eller för att föra tillbaka samtalet till barnets frågor.

Stormötet inleds med att ett barnombud hälsar välkommen och berättar om stormötet, dess syfte och de sju principerna. Det är bra att säga något om tiden för mötet och om det finns en paus inplanerad. Frågor från deltagarna välkomnas och besvaras. Det är värdefullt att inte hasta förbi denna inledning då det är ett sätt att skapa ramar och trygghet för samtliga deltagare. Efter det går barnombudet igenom barnets frågor – det barnet önskar att stormötet ska handla om.

Stormötet inleds sedan med en presentationsrunda där varje deltagare brukar svara på frågan hur man känner barnet och lägga till något lagom personligt, exempelvis vad man åt igår och vem som lagade maten. Det lilla personliga har en viktig funktion. Det brukar lätta upp en nervös stämning och är ofta ett värdefullt inslag då barnet får en liten personlig inblick i de vuxnas värld. Ett sätt att komma lite närmare varandra.

Att få komma till tals i sitt eget liv

Stormötet går sedan över till ett samtal mellan barn och barnombud som de andra deltagarna får lyssna till. Det är ett samtal som varar mellan fem och femton minuter där barnet med egna ord får sätta ljuset på vad stormötet ska behandla. Att barnet inledningsvis får sätta ord på sin problembeskrivning bidrar till att det är barnet och inte de vuxnas berättelse som är i fokus. Det är en stund där barnet även får möjlighet att beskriva känslor, tankar, farhågor och

förhoppningar kring sin situation. Barnombudet hjälper barnet att berätta genom att ställa frågor till barnet eller påminna om något som barnet lyft som viktigt i förarbetet. Vill barnet inte samtala i början har ett alternativ varit att barnet fått skriva ned det som hen vill lyfta. Det kan sedan läsas upp av barnet själv eller av barnombud. De andra deltagarna får i uppgift att aktivt lyssna. Samtalet avslutas med en fråga till barnet om vem hen tror bäst svarar på frågan som finns eller vem barnet tycker vi ska undersöka vidare med först. Efter det följer en stund där de olika deltagarna får svara på samtalet de lyssnat till.

Exempel på frågor för deltagarna att svara på:

- När du lyssnat på samtalet med Fatima, vad blev du mest upptagen av då?
- Vi hörde att Fatima saknar sina syskon och vill träffa dem mer. Vad tänker ni från socialtjänsten om Fatimas önskan?
- Fatimas mamma, vad har du hört är viktigt för Fatima?

”På stormötet var det första gången som socialsekreteraren faktiskt lyssnade på mig och på vad jag hade att säga. Innan dess höll han gamla grejer mot mig och det kändes som att han ville ha kvar mig på boendet. Det va en väldigt stor skillnad att sitta i ring också så alla kunde prata fritt utan papper och datorer”

Ungdom, 19 år

Att förstå vad man är med om

Många placerade barn har erfarenheter av processer och beslut som tagits över deras huvud. Det är också vanligt med ett otillgängligt och byråkratiskt språk, som för många barn är svårt att förstå och svara på. Att hjälpa

barnet att se hur saker hänger ihop och sedan lyfta hans tankar, åsikter och känslor är en av stormötets viktigaste uppgifter. Här har språket en avgörande roll. Alla på mötet ska förstå, i synnerhet barnet. Barnombuden har i uppgift att hjälpa barnet genom att aktivt lyssna till allt som sägs och uppmärksamma eventuella otydligheter. Ett sätt att göra det är att barnombudet själv ställer följdfrågor om något är otydligt. Då blir barnombudet barnets ställföreträdare i att undersöka betydelsen av det som sagts. Ett annat sätt är att fråga barnet i mötet om hen förstår vad som menas eller vad barnet själv tror att det betyder. Då får samtliga inbjudna en bild av hur barnet har förstått det som sagts.

Exempel på frågor till barn eller deltagare:

- Nu undrar jag om Kalle förstår vad risker i hans hälsa och utveckling egentligen betyder? Går det att beskriva vad det innebär?
- Kalle, förstår du vad Sanna menar med att de är oroliga för din hälsa och utveckling? Vad tror du Sanna menar med det?

“Dom pratade med mig om hur jag ville ha det i mötet. Vem som skulle sitta var. Sedan tog vi bort bordet och satt i ring utan bord i mitten”
Tjej 17 år, två stormöten.

Katjas stormöte behandlade bland annat frågan kring vad som behövde hända för att hon skulle komma ut från SiS. I stormötet beskrev Socialtjänsten att Katja inte fick göra några stora misstag på sex månader för att kunna komma vidare. Där stannade ett barnombud upp i samtalet och utforskade med Katja om det var tydligt för henne vad ett stort misstag var? Katja tyckte inte det var tydligt. Socialtjänsten fick frågan om det gick att utveckla vad ett stort misstag var för något. Ett samtal mellan SiS och socialtjänst följde sedan om vad "små misstag" och "stora misstag" var för något. En av samtalsledarna stannade vid utforskandet av detta tills de konstaterat att våld och brukande av narkotika var stora misstag. Att vara otrevlig var ett mindre misstag.

Att utmana rådande föreställningar

Det är inte ovanligt att det framkommer fasta föreställningar om barnet eller barnets familj under det relationella stormötet. Olika beskrivningar av barnet eller av en förälder som inte sällan bygger på myndigheternas tidigare utredningar och bedömningar.

För barnombudet är det en viktig uppgift att lyssna in hur barnet eller någon i familjen beskrivs och stanna upp vid eventuella "sanningar". En styrka med nätverksmöten är möjligheten att undersöka dessa sanningar tillsammans med de olika deltagarna. Ofta framkommer olika beskrivningar från deltagarna vilket bidrar till en mer nyanserad bild. Viktigast av allt är att barnets egna ord och berättelse om sig själv får komma fram.

- Fatimas mamma, tror du att det finns någon annan anledning än brist på motivation som gör att hon inte kommer i väg till skolan?
- Kalle, socialtjänsten säger att du har tillitsproblem. Håller du med om det?
- Nu undrar jag hur det är att vara Kalle och få höra att han har en emotionell störning under det här mötet? Hur tror du som kontaktperson att det är för honom att höra?

På Katjas stormöte beskrev behandlingsansvarig på SiS att Katja behövde genomgå två behandlingsprogram. Katja ville inte eftersom hon precis fullföljt dessa två behandlingar på ett annat SiS. Socialtjänsten beskrev att hon ändå behövde fullfölja programmen eftersom hon varit våldsam och hotfull. Här följde ett längre samtal som inleddes med att Katja blev ledsen och frustrerad. Hon upplevde inte att hon varit våldsam. Ett barnombud utforskade då med kontaktpersonen vad hon trodde socialtjänsten menade. Kontaktpersonen beskrev då att Katja inte varit våldsam men att hon ibland kunde upplevas som burdus och kanske hotfull mot viss personal som hon inte gillade. Barnombudet utforskade då vidare med socialtjänsten om var de fått bilden av att Katja varit våldsam. Socialsekreteraren uttryckte att han fått det i överlämningar från SiS. Det verkade som att gamla beskrivningar av Katja levde kvar i kontakten myndigheterna emellan som inte längre var sann.

”Barnrättsbyrån har hjälpt mig så otroligt mycket med att inse att det inte är mig det är fel på. De har hjälpt mig att få min röst hörd för första gången på flera år. Det har varit en sån lättnad att för första gången bli lyssnad på och tagen på allvar”

Tjej 16 år, två stormöten.

Pausen

Ett stormöte varar ungefär tre timmar. I mitten av mötet brukar det vara behövt med en paus. En kort stund, cirka tio minuter, för att gå på toaletten och ta lite fika. Samtliga medverkande brukar då ta något att fika och ofta uppstår lite behövt småprat. Det kan vara bra att barnombuden påminner om att samtalet från stormötet pausas och att vi inte pratar vidare om de frågor vi behandlat under mötet vid pausen. Det är också ett tillfälle att kort undersöka med barnet om hur hen tycker att det går och om det är något som särskilt behöver tas omhand när mötet börjar igen. Barnombuden ser till att alla kommer tillbaka i tid efter pausen och börjar ofta med en kort avstämning med barnet om hur det varit så här långt och var hen skulle vilja fortsätta någonstans.

Att stärka viktiga relationer

Att stärka barnets relationer i stormötet görs på flera sätt. För det första görs det genom att samla barnet och dess viktiga personer i ett och samma rum. Det görs också genom att barnet själv ibland önskar att stormötet handlar om viktiga relationer, exempelvis att frågan för stormötet handlar om att barnet längtar efter sina syskon. I de fallen är det tydligt redan i inbjudan att stormötet kommer att ha ett relationellt fokus. Att stärka relationer görs även på det sättet som barnombuden ställer frågor i stormötet.

Stormötet behandlar information på både innehållsnivå och processnivå. Innehållsnivå handlar om vad som sägs. Exempel på det är vad det var för beslut som togs, när barnet ska flytta och till vem. Processnivå handlar främst om hur innehållet förmedlas. Det är frågor som efterfrågar ett mer reflekterande svar. Ett utforskande som inkluderar känslor som sorg, ilska och uppgivenhet eller önskningar, behov och förväntningar. Barnombuden får information på både innehåll- och processnivå under stormötet. I sina roller som samtalsledare är de mer fria att ställa frågor på processnivå och har till uppgift att särskilt föra in den typen av frågor. I bästa fall kan dessa frågor hjälpa till att öka förståelsen och lyfta fram flera olika perspektiv.

Exempel på relationella frågor:

- Fatima, om du fick önska, hur skulle kontakten med din socialsekreterare se ut? Tror du att det är något som din socialsekreterare skulle kunna uppfylla? Ska vi höra med din socialsekreterare om vad hen själv säger om din önskan?
- Kalle, nu ser jag att du blir arg. Går det att säga vad det var som gjorde dig arg?
- Kalles pappa, vad är du mest orolig för när din son ska flytta?
- Vad tror du det skulle betyda för Fatima om hon fick träffa sina syskon mer?
- Kalle, hur tror du Janne och Sofia skulle beskriva att du mådde när du bodde hos dem?

I förmötet med Katja var hon tydlig med att hon inte tyckte om sin socialsekreterare. Helst ville hon sitta på ett sätt i rummet så att hon slapp se honom. Hon hade inget hopp om att han kunde bli bättre och ville inte ägna det uppmärksamhet i stormötet. Hon ville få tydliga svar. Socialsekreteraren fick möjlighet att svara på Katjas frågor och bli tydlig i vad han menade. Han fick även andra frågor från barnombudet: Hur länge han känt Katja? Vad önskade han för Katja framöver? Här framkom att han känt henne under flera års tid och varit med under hennes upp- och nedgångar. Han kunde också uttrycka att han önskade henne ett gott liv där hon får göra det hon drömmer om utanför SiS. En förflyttning av Katjas stol skedde där hon mot slutet satt på ett sätt så hon såg sin socialsekreterare.

Summering och avslut

Det relationella stormötet avslutas med ett kortare samtal mellan barnombud och barnet om hur barnet uppfattat mötet. Har barnet fått svar på sina frågor och är det något särskilt som barnet fastnat för som tagits upp. Är det något som överraskade eller som barnet hade önskat mer av? Barnombudet bidrar ibland med en egen reflektion av vad hen hört under mötet med en fråga till barnet om de har samma bild. Deltagarna får lyssna till detta samtal. Det sista som görs är en avslutande runda där varje deltagare får en fråga om hur det var att medverka och om de kan tänka sig att komma igen om barnet så önskar.

Viktiga beståndsdelar i modellen

– en sammanfattning:

- Vilar på sju principer som sätter ramarna för stormötet
- Inleds med beskrivning av stormötet, presentationsrunda och barnets frågor
- Samtal med barnet som deltagarna får lyssna till
- Ett utforskande med deltagarna kring barnets frågor
- Lyssna aktivt till vad som sägs och uppmärksamma otydligheter
- Utmana rådande föreställningar
- Ett frågande på både innehålls- och processnivå
- Återkommande avstämning med barnet om dess frågor
- Avslutande samtal med barnet om dess frågor/teman
- Avslutande runda med samtliga deltagare

5.3

Efterarbete

När deltagarna har lämnat stormötet brukar det finnas tid för en kort utvärdering tillsammans med barnet. Här utforskas om barnet tyckte stormötet var hjälpsamt eller inte. Det är bra att återkoppla till barnets frågor och teman igen. Handlade stormötet om rätt saker? Var det något som överraskade? Hur mår barnet när det nu ska gå därifrån? Efter denna korta utvärdering så är det bra att boka in ett uppföljande möte där barnet får möjlighet att fördjupa sin förståelse av det som togs upp på stormötet. Barnombudet kan även, utifrån sin upplevelse av stormötet, bidra till samtalet.

Här kan det också fångas upp om det är något som barnet behöver hjälp med utifrån det som togs upp. Exempelvis kanske barnet vill ha hjälp med en ansökan om insatser, följa upp med en förälder som lovat att hälsa på barnet eller boka in ett uppföljande stormöte framåt.

5.4

Susanne Augner, socialsekreterare barn och ungdom, Stockholms stad

– Jag arbetar som socialsekreterare inom socialtjänsten i Stockholm och har fyrtio års erfarenhet av socialt arbete. Jag har varit med på tre relationella stormöten under våren 2025. Dessa möten har gällt en ungdom som är placerad enligt LVU och är aktuell inom socialtjänsten. Ungdomen själv har varit initiativtagare och det uttalade syftet som barnombuden förmedlat är att ungdomen vill ha svar på sina frågor gällande placeringen, varför den är gjord, vad som måste uppnås innan placeringen upphör samt ungdomens oro för sin mamma och ett yngre syskon som också är placerad.

Som ansvarig handläggare har dessa möten varit otroligt värdefulla. Det har varit en möjlighet att verkligen få veta vad som oroar ungdomen och vad som är viktigt för denne. För mig är ett relationellt stormöte

ett sammanhang där alla deltagares relationer till ungdomen står i fokus och att det då blir tydligt vad var och en representerar. Det blir en sorts jämlikhet mellan alla som deltar, klient, socialsekreterare och mötesledare. Min upplevelse är att ungdomen känner sig tagen på allvar, att alla frågor är viktiga och behöver få ett svar. Jag upplever ungdomen som stärkt i sin rätt som person, i att vara delaktig i den process som placeringen innebär.

Dessa möten har haft stor betydelse för socialtjänstens bedömningar gällande umgänge mellan ungdomen och föräldern och även i relationerna mellan ungdomen och jourhemmet.

Andra möten som socialsekreterarna har med barn sker vanligtvis tillsammans med en eller två föräldrar eller enskilt med barnet.

Det som skiljer stormöten från andra möten är att det finns personer med, som inte tillhör någon myndighet och att dessa har en särdeles viktig roll. Barnombuden hjälpte ungdomen genom hur de ställde sina frågor och bidrog till att vi från socialtjänsten kunde formulera oss på nya sätt.

”Det som skiljer stormöten från andra möten är att det finns personer med, som inte tillhör någon myndighet och att dessa har en särdeles viktig roll”

Modellen med barnets relationella stormöte skulle definitivt kunna användas kompletterande inom socialtjänsten som ett sätt att fördjupa kontakten med barnet.

Jag ser enbart fördelar med detta arbetssätt. Framför allt då traditionella roller inom socialtjänsten präglas av att ungdomar, barn och föräldrar alla känner sig i totalt underläge och ofta har svårt att framföra sina behov och åsikter om handlägningsförfarandet.

5.5

Barnombud Jenny Emilsson Hedman om relationella stormöten

Jenny Emilsson Hedman

*Oberoende barnombud,
Barnrättsbyrån*

Jenny, du arbetar som oberoende barnombud på Barnrättsbyrån och har arbetat med relationella stormöten. Vill du berätta lite om vem du är?

– Jag har jobbat som oberoende barnombud på Barnrättsbyrån i åtta år. Dessförinnan har jag jobbat både i kommunala verksamheter och på olika myndigheter. På Barnrättsbyrån har jag varit med från start och utvecklat modellen Barnets relationella stormöte.

Modellen sätter bland annat barns relationer i fokus.

Varför är det viktigt?

– Många andra möten har ett fokus på vad olika myndighetspersoner ska ansvara för, när uppföljning ska ske och vad de olika professionella ska göra innan nästa möte. Sällan har barnen möjlighet att göra sin egen röst hörd under sådana möten och de förstår inte heller vad syftet varit. Det påverkar viljan att delta på fler sådana möten. I ett relationellt stormöte ges barnets relationer ett särskilt fokus vilket öppnar upp för att mötas på ett annat sätt. Barnet får utrymme att sätta ord på hur saker påverkar och de vuxna som deltar kan bekräfta barnets upplevelser och känslor på ett sätt som i många fall inte gjorts tidigare. Dessa saker bygger tillit och förtroende.

Kan du se utmaningar med att arbeta med Barnets relationella stormöte?

– En utmaning är att det tar mycket tid i anspråk att planera och förbereda ett relationellt stormöte. Det lägger också ett visst ansvar på barnet som ska delta, vilket ibland kan upplevas för svårt för att barnet ska vilja genomföra ett sådant möte. Det är inte heller helt lätt att samla många vuxna i ett rum, med ibland helt olika perspektiv och där det finns mycket känslor inblandade. Många myndighetspersoner drar sig från att hålla den här typen av större samtal just av den anledningen att det finns andra sätt att ta sig fram på som är enklare för den professionella som bjuder in. Samtidigt kan jag tycka att om det här blir mer hjälpsamt så behöver vi professionella våga utmana oss själva och inte ta den enkla vägen.

Hur har du fått fatt i din personliga stil i att hålla i relationella stormöten?

– Jag är kanske lite långsammare än mina kollegor i själva samtalet utifrån att det är så jag är som person. För min del är det viktigt att ha tid innan ett stormöte så jag kan få koll på mig själv innan mötet börjar. Jag måste känna att jag kan erbjuda min fulla närvaro. Men att få fatt i sin stil är nog ett ständigt pågående projekt. Jag behöver hålla på med mig själv och våga titta på min egen roll – både

”Barnet får utrymme att sätta ord på hur saker påverkar och de vuxna som deltar kan bekräfta barnets upplevelser och känslor på ett sätt som i många fall inte gjorts tidigare. Dessa saker bygger tillit och förtroende”

i relation till när saker går bra men framför allt när saker inte går som tänkt. Det är väl som med det mesta, övning gör att man kan dra lärdomar och hitta fram till en personlig stil.

Kan du berätta om något du särskilt minns från ett stormöte?

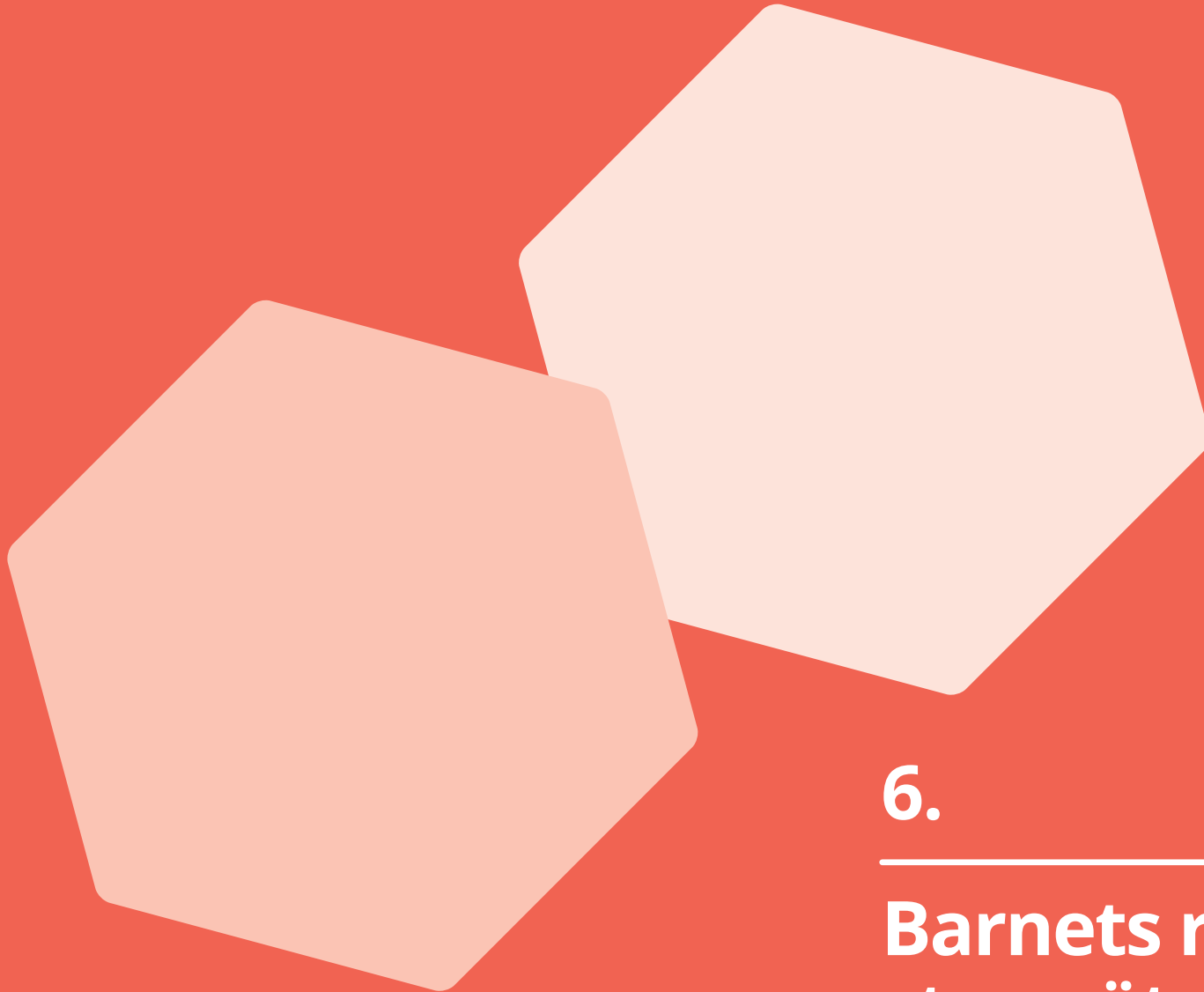
– En kille på 12 år som för första gången kunde sitta i samma rum som sina socialsekreterare och sätta ord på för honom viktiga saker han upplevt i samband med att han blev placerad. För honom gjorde förberedelserna vi hade inför, vilket var många timmars arbete, att han kunde tänka sig att sitta mitt emot dem och prata. I början av samtalet satt han som på nålar, redo att gå i försvar. Ju längre tid som gick desto mera lutade han sig tillbaka i soffan, kunde ta till sig av det socialsekreterarna förklarade och kände att han förstod deras resonemang. Mot slutet av samtalet

gav han uttryck för att det kändes bättre än vad det gjort på mycket länge. Han beskrev en känsla där han kämpat under lång tid för att inte drunkna, men att han efter samtalet kunde slappna av på ett annat sätt.

Vad är din uppfattning om hur det blir för barn?

– Det är många gånger en stor anspänning inför ett relationellt stormöte. Min erfarenhet är att alla barn jag haft den här typen av möten med har gjort allt de kunnat för att mötet ska bli så bra som möjligt. Trots att samma personer deltar och det gäller samma barn och samma bekymmer som behandlats under tidigare möten där professionella bjudit in, så blir det en annan typ av samtal som barnen upplever mer hjälpsamma.

6.

**Barnets relationella
stormöte – hur det
är till hjälp!**

6.1

Barn och inbjudna deltagares röster om relationella stormöten

Efter varje stormöte har en utvärdering genomförts i form av samtal mellan barnombud och berört barn om stormötet gjort skillnad och i så fall på vilket sätt. Det barn och unga berättar stämmer väl överens med den samforskning som genomförts där sju barn och deras barnombud medverkat. Nedan beskrivs fem teman om hur stormötet varit till hjälp för berörda barn. Citaten nedan är hämtade från samforskning.

Barn beskriver hur betydelsefullt det varit att få berätta om sina erfarenheter och bli hörda av de som är inbjudna. Att de har fått möjlighet, tid och hjälp att formulera sig kring sina liv, i synnerhet kring det som varit svårt. Barn har velat berätta, med sina egna ord, i ett forum som är tryggt. De har berättat om särskilda skeenden som varit smärtsamma eller obegripliga. Barn

har velat sätta ord på vilka som varit iblandade, vem som gjort vad och hur förloppet såg ut ur deras perspektiv. De har beskrivit och sökt svar på obegripliga situationer och berättat om konsekvenserna. Om hur det skapat oro, ilska och sorg. Om att det bidragit till motstånd.

”Jag ville verkligen att de skulle förstå hur det hade varit att tvingas flytta och att bli lurad av psykologen”

Samtidigt har flera barn uttryckt att både berättandet och att bli lyssnad på har bidragit till en känsla av hopp. Hopp om att det finns människor som är villiga att komma när de bjuds in. Att det finns vuxna som

lyssnar, trots att de ibland varit en del i agerandet för det som varit smärtsamt för barnet. Vuxna som ibland har lyckats att lyssna utan att gå i försvar. Vuxna som inte gett upp och som velat hitta nya vägar eller hjälpa till att göra något obegripligt mer begripligt. Berättandet i relation till att vuxna kommer när de bjuds in och att de aktivt deltar verkar i sig ha bidragit med en smula hopp.

”Nu är jag inte längre rädd att det jag har ska tas ifrån mig”

Ett tydligt tema är att barn beskriver hur de upplever sig blivit tagna på allvar i processen kring stormötet. Alltifrån att barnet får frågan om de vill ha ett stormöte, att få bestämma vilka som ska bjudas in och att få prata om hur de ska sitta i rummet har haft betydelse. Att ha fått inflytande i olika delar av stormötet har bidragit till att de känner sig tagna på allvar.

”Jag har struntat i att ta upp saker eftersom jag ändå inte fick några svar. Nu kunde jag äntligen göra det”

En annan röd tråd är att barnen beskrivit det som betydelsefullt att människor samlats i ett och samma rum och att de hört samma sak. Missförstånd eller otydligheter kring vad som gäller har vid återkommande tillfällen kunnat redas ut. Alla i rummet har även vittnat till saker som bestämts, vilket förpliktigar framåt. Stormötet har många gånger bidragit till en nyanserad bild vilket bidragit till en ny gemensam väg framåt.

”Jag har fått bättre förtroende för min socialsekreterare efter stormötet”

Stödet från barnombuden har varit betydande. Barnombuden upplevs lojala med barnet under stormötesprocessen. Samtidigt uttryckte flera barn att det inte inneburit att barnombuden hållit med dem om allt eller gått med på allt. Barnombuden beskrivs vara avgörande för att barnen ska kunna stå upp för det som är viktigt i mötet. Några av barnen har uttalat att det märktes att ett av barnombuden fanns som stöd för dem och det andra barnombudet fokuserade på de inbjudna. Flera barn lyfter även att barnombudens funktion i stormötet gör att de inte längre själva behöver kämpa med att

få svar på sina frågor. De får hjälp att få svar genom att barnombuden betonar barnets frågor och utforskar dessa med de vuxna som deltar. Att ha någon vid sin sida när man som barn ska ta plats med sina erfarenheter, frågor och funderingar verkar ha betydelse.

”Kanske hade de andra inte lyssnat lika mycket på mig om ombuden inte varit där”

De inbjudnas reaktioner på stormötet

Både barn, föräldrar och professionella beskriver att mötesformen varit helt ny för dem. Ingen har tidigare medverkat på ett liknande möte. Många vuxna har varit frågande och ibland skeptiska då de bjudits in och fått information om vad det är för slags möte, framför allt vuxna från det professionella nätverket. De allra flesta vuxna har efter stormötet varit positiva. Flera från socialtjänsten har uttryckt att det varit hjälpsamt att lyssna till barnets upplevelse och att de fått en bättre förståelse för barnets situation. Flera har återkommit till att de som professionella fått hjälp att förklara och svara på frågor på nya sätt. I den avslutande rundan då de inbjudna får frågan om hur det var att vara med på mötet och om de kan tänka sig att

komma igen så har samtliga vuxna som deltagit i stormöten sagt att det varit ett bra möte och att de kommer igen om de blir inbjudna.

6.2

Anna-Karin Ramstedt, kurator på barn- och ungdomspsykiatri, Uppsala

Jag hade arbetat med en ungdom en längre tid när jag fick inbjudan till det första relationella stormötet. Som jag förstod det hade ungdomen själv fått välja vilka som skulle delta i stormötet och jag blev inbjuden. Min främsta roll var att vara ett emotionellt stöd för ungdomen i mötet där även andra aktörer medverkade. Det märktes att stormötena var väl förberedda tillsammans med ungdomen, med en agenda som utgick ifrån ungdomens frågeställningar och ett tydligt fokus på att mötet skulle vara ett tryggt forum för ungdomen.

Ungdomen i fråga hade två stormöten med flera månaders mellanrum. Det första stormötet hade fokus på ungdomens situation här och nu och där ungdomen inte mätte bra. Stormötet bidrog till att ungdomens perspektiv fick komma fram och som sedan ledde till byte av socialsekreterare och en flytt från familjehemmet till en

bättre boendeform. Att kontexten runt barnet förändrades gjorde att hen mätte mycket bättre över tid. Måendet förbättrades så pass att ungdomen inte längre var aktuell för utredning av fler diagnoser, som var planerat från psykiatri sedan tidigare.

Det andra stormötet handlade om att ungdomen skulle få upprättelse för det hen varit med om i kontakt med samhällsvården. Ett möte som fokuserade på att lyssna på ungdomen och dess erfarenheter och där ungdomen fick bekräftelse på att det inte gått rätt till. Jag tror att det var viktigt för ungdomen att få berätta om hur det varit för hen. Det har gjort att ungdomen kunnat gå vidare från det som har varit och en bidragande del av hens läkeprocess. Jag kan se att stormötena har varit viktiga inslag i den positiva förändring som skett för ungdomen.

”Stormötet bidrog till att ungdomens perspektiv fick komma fram och som sedan ledde till byte av socialsekreterare och en flytt från familjehemmet till en bättre boendeform”

7.

Slutord

När vi startade projektet år 2023 visste vi att modellen Barnets relationella stormöte skulle erbjuda placerade barn ett möte tillsammans med för dem viktiga personer. Modellen skulle syfta till att stärka barns röst i viktiga frågor i sitt eget liv, stärka relationer till såväl privata som till professionella nätverket och därmed stärka barns rättigheter i praktiken. Modellen har sedan utvecklats med tiden, främst genom samarbete med berörda barn. Nu, snart tre år senare, finns det en färdig modell som utgår från varje barns unika situation, erbjuder ett ramverk med sju tydliga principer och en flexibilitet inom ramen där närvaro, lyssnande och gensvar är central.

Barnrättsbyrån och dess modell Barnets relationella stormöte är inte ensamma om att utgå från en systemteoretisk grund och att använda nätverket när vi ska vara till hjälp för människor. Vad som är unikt

med Barnets relationella stormöte är det ovillkorliga barnperspektivet, det är kärnan i modellen. I en värld där barns lidande alltmer förstås och förklaras genom utredning och diagnostisering eller ska hjälpas genom standardiserade behandlingsmodeller finns behov av andra sätt att se på barns lidande och hur vi kan vara till hjälp.

En nyligen publicerad forskningsrapport om barns delaktighet och aktörskap i mötet med socialtjänstens öppenvård visar att delaktighet är något som skapas tillsammans och som sker över tid. Det vill säga: relationen har betydelse för barns möjlighet att göras delaktiga. Samma studie visar också att barns försök att påverka kan tas emot av vuxna på olika sätt – ibland välkomnas de, ibland ses de som störande, särskilt om barn ifrågasätter orättvisor⁵.

Här kan Barnets relationella stormöte bli ett konkret svar. Genom att skapa ett forum där nätverket samlas, där barns berättelser får ta plats med fokus på lyssnande och gensvar blir barns agerande sällan ett problem. I stället blir barns röst och aktörskap en resurs för det fortsatta arbetet framåt.

Barnets relationella stormöte möjliggör att barns berättelser får komma fram i ljuset och ta plats tillsammans med människor som är betydelsefulla. Ett forum där problem lyfts från barnets axlar för att söka lösning i de sammanhang där de uppstått. Missförstånd och otydligheter kan redas ut samtidigt som känslor och reaktioner får ta plats. Ett forum där dialog, lyssnande och gensvar får finnas inom en tydlig ram. Där engagemang och nytt hopp kan väckas.

Att barn får möjlighet att bredda sina berättelser kan bidra till en förändringsprocess där barnet och nätverket får en bredare och mer nyanserad bild av barnet och situationen. Det kan innebära en väg mot läkning och stärka förtroende till såväl människor som till myndigheter i stort. Det kan leda till andra beslut och därmed vara en viktig del i barnets fortsatta utveckling och liv.

---

⁵ Markström (2024). Barns delaktighet och aktörskap i mötet med socialtjänstens öppenvård.

8.

Referenser

Andersen, T, (1995) Klienter og terapeuter som samforskere for å øke terapeutens sensitivitet. Fokus på familien 4/95.

Andersen, T. (2011). Reflekterende processer. Samtal och samtal om samtalen. Studentlitteratur.

Helénsdotter, R. (2024). Överleva barndomen: effekter av att tvångsombänderta barn.

Håkansson, C (2014). The Extended Therapy Room, University of Jyväskylä.

Instabilitet bland barn och unga placerade i heldygnsvård enligt SoL och LVU. Socialstyrelsen, 2023.

Markström, A. (2024). Barns delaktighet och aktörskap i mötet med socialtjänstens öppenvård.

Morgan, A. (2004). Vad är narrativ terapi. Mareld.

Seikkula, Alakare och Aaltonen (2001). Open Dialogue in Psychosis I: An Introduction and Case Illustration.

SOU (2023:40). Förbättrade möjligheter för barn att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen.

SOU (2023:66). För barn och unga i samhällets vård.

Wächter, A. (red.) 2006. Samforskning – att lära av klienten. Mareld.

**“Stories are not innocent;
they shape our lives, our
relationships, our futures”**

David Epston

barnrattsbyran.se